Ku Kościołowi synodalnemu:
komunia, uczestnictwo i misja

Vademecum

Synodu o synodalności

Oficjalny podręcznik słuchania i rozeznawania w Kościołach lokalnych:
etap pierwszy [październik 2021 – kwiecień 2022]
w diecezjach i konferencjach episkopatów
prowadzący do Zgromadzenia Synodu Biskupów w październiku 2023 roku

Opublikowany przez Sekretarza Generalnego Synodu Biskupów
Via della Conciliazione 34, Watykan
wrzesień 2021

Tłumaczenie z oryginału angielskiego:
Biuro ds. komunikacji zagranicznej Konferencji Episkopatu Polski

Modlitwa za Synod: Adsumus Sancte Spiritus

Każda sesja Soboru Watykańskiego II rozpoczynała się modlitwą *Adsumus Sancte Spiritus*, zwaną tak od pierwszych słów oryginalnej wersji łacińskiej: „Stoimy przed Tobą, Duchu Święty", która jest tradycyjnie używana podczas soborów, synodów i innych zgromadzeń Kościoła od setek lat, a jej autorstwo przypisuje się świętemu Izydorowi z Sewilli (ok. 560 – 4 kwietnia 636 rok). Kiedy podejmujemy proces synodalny, modlitwa ta zaprasza Ducha Świętego, aby działał w nas, byśmy byli wspólnotą i ludem łaski. Na czas drogi synodalnej w latach 2021-2023 proponujemy następującą uproszczoną wersję[1], aby każda grupa lub zgromadzenie liturgiczne mogło łatwiej ją odmawiać.

Stajemy przed Tobą, Duchu Święty,
zgromadzeni w Imię Twoje.

Z Tobą jedynie, który nas prowadzisz;
zamieszkaj w naszych sercach,
naucz nas drogi, którą mamy iść
i jak mamy nią podążać.

Jesteśmy słabi i grzeszni;
nie dozwól, abyśmy wprowadzali nieład.
Nie pozwól, by niewiedza sprowadziła nas na niewłaściwą drogę,
albo stronniczość wpływała na nasze działania.

Niech w Tobie odnajdziemy naszą jedność,
abyśmy mogli razem podążać do życia wiecznego,
i abyśmy nie zbaczali z drogi prawdy
i tego, co jest słuszne.

O to wszystko prosimy Ciebie,
który działasz w każdym miejscu i czasie,
w komunii Ojca i Syna,
na wieki wieków.
Amen.

[1] Oryginalna wersja *Adsumus Sancte Spiritus* jest dostępna na stronie internetowej Synodu: https://www.synod.va/en.html

Spis treści

DOKUMENT VADEMECUM

1. Wprowadzenie

1.1 Jaki jest cel *Vademecum*?
1.2 Co to jest synodalność? Tło tego Synodu
1.3 Jaki jest cel Synodu? Zadania procesu synodalnego
1.4 Temat Synodu: *Ku Kościołowi synodalnemu: komunia, uczestnictwo i misja*
1.5 Doświadczenie na poziomie lokalnym

2. Zasady procesu synodalnego

2.1 Kto może uczestniczyć?
2.2 Proces, który jest prawdziwie synodalny: słuchanie, rozeznawanie i uczestnictwo
2.3 Postawy uczestnictwa w procesie synodalnym
2.4 Unikanie pułapek

3. Proces Synodu

3.1 Etap diecezjalny
3.2 Rola konferencji episkopatów i synodów Kościołów wschodnich
3.3 Etap kontynentalny
3.4 Zgromadzenie Synodu Biskupów
3.5 Etap realizacji

4. Przemierzanie drogi synodalnej w diecezjach

4.1 Podsumowanie tego, co jest przewidziane na etapie diecezjalnym
4.2 Rola biskupa podczas procesu synodalnego
4.3 Rola prezbiterów i diakonów
4.4 Mapa drogowa (przykładowe kroki etapu diecezjalnego)
4.5 Podstawowe składniki procesu synodalnego

5. Środki organizacji procesu synodalnego

5.1 Metodologia diecezjalnego procesu synodalnego
5.2 Nieformalny wymiar procesu synodalnego
5.3 Główne pytania do konsultacji

Słowo podziękowania

UWAGA: Niniejsze Vademecum jest przeznaczone do wykorzystania przez cały Kościół katolicki. Dlatego też wyrażenie „Kościół lokalny" odnosi się zamiennie do diecezji, eparchii, ordynariatu lub innej równoważnej struktury kościelnej. Podobnie, gdy w niniejszym Vademecum używa się terminu „konferencja episkopatu", odpowiada to odpowiedniej strukturze synodalnej każdego Kościoła *sui iuris*.

ANEKSY

(A) Diecezjalna osoba(y)/zespół do kontaktu

a. Rola i obowiązki diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych)/zespołu
b. Cechy diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych)

(B) Proponowany przewodnik organizacji synodalnego spotkania konsultacyjnego

(C) Diecezjalne zebranie presynodalne

a. Wprowadzenie
b. Cele
c. Uczestnicy
d. Porządek obrad i forma
e. Możliwość prowadzenia spotkań synodalnych online lub hybrydowych (e-synodalnych)
f. Rola młodzieży w spotkaniach online lub hybrydowych (spotkaniach e-synodalnych)

(D) Przygotowanie syntezy diecezjalnej

a. Jaki rodzaj odpowiedzi jest oczekiwany w syntezie diecezjalnej? Przekazywanie owoców i różnorodności doświadczenia synodalnego
b. Proponowane pytania prowadzące do syntezy diecezjalnej
c. Wdrażanie owoców syntezy diecezjalnej w Kościele lokalnym

MATERIAŁY DO ORGANIZACJI PROCESU SYNODALNEGO

[przypis tłumaczy: ta część jest w spisie treści, ale nie ma jej w treści tego dokumentu, brak w oryginale angielskim, 24.09.2021]

I. Słowniczek pojęć
II. Więcej pytań konsultacyjnych dla ukierunkowania procesu synodalnego
III. Zaangażowanie różnych grup w proces synodalny
IV. Wskazówki i porady dotyczące słuchania na poziomie lokalnym
V. Źródła biblijne
VI. Źródła liturgiczne
VII. Wyjątki z odnośnych dokumentów Kościoła
VIII. Znaczenie konsensusu w procesie synodalnym

FAQ Synodu (Frequently Asked Questions – najczęściej zadawane pytania)

[przypis tłumaczy: ta część jest w spisie treści, ale nie ma jej w treści tego dokumentu, brak w oryginale angielskim, 24.09.2021]

Skróty

DV SOBÓR WATYKAŃSKI II, konst. dogm. *Dei Verbum* (18 listopada 1965 rok)

EC FRANCISZEK, konst. apost. *Episcopalis Communio* (15 września 2018 rok)

FT FRANCISZEK, Encyklika *Fratelli Tutti* (3 października 2020 rok)

GS SOBÓR WATYKAŃSKI II, konst. duszp. *Gaudium et spes* (7 grudnia 1965 rok)

MKT, **Syn.** Międzynarodowa Komisja Teologiczna, *Synodalność w życiu i misji Kościoła* (2 marca 2018 rok)

LG SOBÓR WATYKAŃSKI II, konst. dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964 rok)

DP *Dokument przygotowawczy*

RM JAN PAWEŁ II, Encyklika *Redemptoris Missio* (7 grudnia 1990 rok)

1. Wprowadzenie

1.1 Jaki jest cel *Vademecum*?

Niniejsze *Vademecum* jest opracowane jako podręcznik towarzyszący *Dokumentowi Przygotowawczemu* w służbie drogi synodalnej. Oba dokumenty wzajemnie się uzupełniają i powinny być czytane razem. W szczególności *Vademecum* stanowi praktyczne wsparcie dla diecezjalnej osoby kontaktowej (lub zespołu), wyznaczonej przez biskupa diecezjalnego, w przygotowaniu i gromadzeniu Ludu Bożego, aby mógł on dać wyraz własnemu doświadczeniu w swoim Kościele lokalnym. To ogólnoświatowe zaproszenie skierowane do wszystkich wiernych jest pierwszym etapem XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów, którego temat brzmi: „Ku Kościołowi synodalnemu: komunia, uczestnictwo i misja".

Tworząc poprzez Synod okazję do słuchania i dialogu na poziomie lokalnym, papież Franciszek wzywa Kościół do ponownego odkrycia jego głęboko synodalnej natury. To ponowne odkrycie synodalnych korzeni Kościoła będzie się wiązało z procesem pokornego i wspólnego uczenia się, w jaki sposób Bóg wzywa nas do bycia Kościołem w trzecim tysiącleciu.

Ten podręcznik jest przewodnikiem, który ma wspierać wysiłki każdego Kościoła lokalnego, a nie zbiorem zasad. Zachęcamy osoby, które są odpowiedzialne za organizację procesu słuchania i dialogu na poziomie lokalnym, do wrażliwości na własną kulturę i kontekst, zasoby i ograniczenia, a także do rozeznawania, pod kierunkiem swojego biskupa diecezjalnego, w jaki sposób realizować diecezjalny etap synodalny. Zachęcamy do czerpania przydatnych pomysłów z tego przewodnika, ale także do potraktowania własnych lokalnych uwarunkowań jako punktu wyjścia. Można znajdować nowe i twórcze drogi współpracy między parafiami i diecezjami, wdrażając proces synodalny. Nie musi on być postrzegany jako przytłaczający ciężar, który konkuruje z lokalnym duszpasterstwem. Jest to raczej okazja do wspierania synodalnego i pastoralnego nawrócenia każdego Kościoła lokalnego, aby był bardziej owocny w swojej misji.

Wiele regionów ma już ustalone procesy angażowania wiernych na poziomie parafii, ruchów i diecezji. Jesteśmy świadomi tego, że w wielu krajach Kościół lokalny zainicjował własne rozmowy synodalne, na przykład Zgromadzenie Eklezjalne w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach, Rada Plenarna w Australii oraz droga synodalna w Niemczech i Irlandii. Wiele synodów diecezjalnych odbyło się na całym świecie, a kilka trwa obecnie. Rejony i diecezje w trakcie synodów są wezwane do twórczego połączenia procesów synodalnych już trwających z etapami obecnego Synodu, który odbywa się w całym Kościele.

W niektórych innych regionach doświadczenie tego procesu synodalnego jest nowym i nieznanym terytorium. Naszym zamiarem jest, aby materiały proponowane w tym *Vademecum* dostarczyły pomocnych narzędzi w służbie innym, poprzez przedstawione dobre i owocne

praktyki, które mogą być zaadaptowane na drodze podążania razem. Oprócz podręcznika, *Vademecum* zawiera: a) źródła liturgiczne, biblijne i modlitewne online, jak również b) bardziej szczegółowe sugestie i narzędzia metodyczne, c) przykłady z ostatnich obrad synodalnych oraz d) słowniczek terminów procesu synodalnego.

Jest szczególnie ważne, aby proces słuchania odbywał się w perspektywie duchowej, która sprzyja otwartości w dzieleniu się i słuchaniu. Z tego powodu zachęcamy do zakorzenienia lokalnego doświadczenia procesu synodalnego w medytacji Słowa Bożego, liturgii i modlitwie. W ten sposób, nasza droga słuchania siebie nawzajem może być autentycznym doświadczeniem rozeznawania głosu Ducha Świętego. Autentyczne rozeznawanie jest możliwe tam, gdzie jest czas na głęboką refleksję oraz duch wzajemnego zaufania, jednej wiary i wspólnego celu.

Dokument Przygotowawczy przypomina nam o kontekście, w którym odbywa się Synod – globalna pandemia, konflikty lokalne i międzynarodowe, rosnący wpływ zmian klimatycznych, migracje, różne formy niesprawiedliwości, rasizm, przemoc, prześladowania i pogłębiające się nierówności między ludźmi, by wymienić kilka. W Kościele kontekst ten jest również naznaczony cierpieniem, jakiego doświadczają nieletni i osoby bezbronne „z powodu wykorzystania seksualnego, władzy i sumienia popełnianych przez znaczną liczbę księży i osób konsekrowanych”[2]. W obliczu tego wszystkiego, znaleźliśmy się w przełomowym momencie w życiu Kościoła i świata. Pandemia COVID-19 sprawiła, że istniejące nierówności jeszcze bardziej się pogłębiły. Jednocześnie kryzys globalny obudził świadomość, że płyniemy w tej samej łodzi, w której „nieszczęście jednego szkodzi wszystkim” (FT, 32). Okoliczności pandemii COVID-19 z pewnością będą miały wpływ na przebieg procesu synodalnego. Ta globalna pandemia niesie realne wyzwania logistyczne, ale także stwarza okazję sprzyjającą ożywieniu Kościoła w krytycznym momencie historii ludzkości, gdy wiele Kościołów lokalnych stawia czoła różnorakim pytaniom o dalszą drogę.

W tym kontekście synodalność stanowi drogę, na której Kościół może zostać odnowiony przez działanie Ducha Świętego – poprzez wsłuchiwanie się razem w to, co Bóg chce powiedzieć swojemu ludowi. Jednak to podążanie razem nie tylko nas głębiej jednoczy jako Lud Boży, ale także nas posyła, abyśmy wypełniali misję bycia świadkami profetycznymi wobec całej rodziny ludzkiej wraz z bratnimi wyznaniami chrześcijańskimi i innymi tradycjami wiary.

1.2 Co to jest synodalność? Tło tego Synodu

Zwołując synod papież Franciszek zaprasza cały Kościół do postawienia sobie pytania na temat, który jest decydujący dla jego życia i misji: „Właśnie droga synodalności jest drogą, której Bóg oczekuje od Kościoła trzeciego tysiąclecia”[3]. Ten szlak, który wpisuje się w

[2] FRANCISZEK, List do Ludu Bożego (20 sierpnia 2018 rok).
[3] FRANCISZEK, Przemówienie Papieża Franciszka podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów (17 października 2015 rok).

„aggiornamento" Kościoła zaproponowane przez Sobór Watykański II, jest darem i zadaniem. Idąc razem i wspólnie zastanawiając się nad przebytą drogą, Kościół będzie mógł nauczyć się na podstawie tego, czego pozna i doświadczy, pod kierunkiem Ducha Świętego (*DP,* 1). Oświeceni przez Słowo Boże i zjednoczeni w modlitwie będziemy w stanie rozeznać jakie procesy mogą pomóc w poszukiwaniu woli Bożej i podążać ścieżkami, na które Bóg nas wzywa – ku większej komunii, pełniejszemu uczestnictwu i większej otwartości na wypełnianie naszej misji w świecie. Międzynarodowa Komisja Teologiczna (MKT) opisuje synodalność w ten sposób:

> „Synod" to starożytne i czcigodne słowo w Tradycji Kościoła, którego znaczenie przywołuje najgłębsze treści Objawienia [...] Wskazuje na drogę, po której Lud Boży idzie razem. Odnosi się również do Pana Jezusa, który przedstawia siebie samego jako „drogę, prawdę i życie" (J 14,6) i do faktu, że chrześcijanie, idąc za Nim, początkowo byli nazywani „zwolennikami drogi" (por. Dz 9, 2; 19, 9.23; 22, 4; 24, 14.22).
>
> Synodalność oznacza przede wszystkim specyficzny styl, który określa życie i misję Kościoła, wyrażając jego naturę jako wspólną podróż i gromadzenie się jako Ludu Bożego powołanego przez Pana Jezusa w mocy Ducha Świętego do głoszenia Ewangelii. Synodalność musi wyrażać się w zwyczajnym sposobie życia i pracy Kościoła.

W tym sensie synodalność pozwala całemu Ludowi Bożemu podążać naprzód razem, słuchając Ducha Świętego i Słowa Bożego, aby uczestniczyć w misji Kościoła i w komunii, którą Chrystus ustanawia między nami. „Podążanie razem" jest w istocie tym, co najlepiej realizuje i ukazuje naturę Kościoła jako pielgrzymującego i misyjnego Ludu Bożego (*DP,* 1).

Cały Lud Boży posiada wspólną godność i powołanie wynikające z chrztu świętego. Wszyscy na mocy naszego chrztu jesteśmy wezwani do aktywnego uczestnictwa w życiu Kościoła. W parafiach, małych wspólnotach chrześcijańskich, ruchach świeckich, wspólnotach zakonnych i innych formach komunii, kobiety i mężczyźni, młodzież i osoby starsze, wszyscy jesteśmy zaproszeni do słuchania siebie nawzajem po to, aby usłyszeć natchnienia Ducha Świętego, który przychodzi, by przewodzić naszym ludzkim wysiłkom, tchnąć życie i dynamizm w Kościół oraz prowadzić do głębszej komunii dla dobra naszej misji w świecie. Gdy więc Kościół wyrusza w synodalną drogę, musimy dążyć do zakorzenienia w doświadczeniu autentycznego słuchania i rozeznawania na drodze stawania się Kościołem, do jakiego wzywa nas Bóg.

1.3 Jaki jest cel Synodu? Zadania procesu synodalnego

Kościół uznaje, że synodalność stanowi integralną część jego natury. Bycie Kościołem synodalnym znajduje swój wyraz w radach ekumenicznych, synodach biskupów, synodach diecezjalnych oraz radach diecezjalnych i parafialnych. Istnieje wiele sposobów, dzięki którym już doświadczamy form „synodalności" w całym Kościele. Jednak bycie Kościołem synodalnym nie ogranicza się do tych istniejących instytucji. W istocie, synodalność jest nie

tyle wydarzeniem czy hasłem, co raczej stylem i sposobem bycia, poprzez który Kościół przeżywa swoją misję w świecie. Misja Kościoła wymaga, aby cały Lud Boży podążał razem, gdzie – w jedności – każdy członek Kościoła ma niezbędną rolę do spełnienia. Kościół synodalny podąża w komunii, aby realizować wspólną misję poprzez udział każdego ze swoich członków. Zadaniem tego procesu synodalnego nie jest zapewnienie chwilowego lub jednorazowego doświadczenia synodalności, ale raczej stworzenie okazji dla całego Ludu Bożego, aby wspólnie rozeznawać, w jaki sposób postępować na drodze do bycia Kościołem bardziej synodalnym w perspektywie długoterminowej.

Jednym z owoców Soboru Watykańskiego II było ustanowienie Synodu Biskupów. Chociaż do tej pory Synod Biskupów odbywał się jako zgromadzenie biskupów z udziałem i pod zwierzchnictwem papieża, Kościół coraz bardziej uświadamia sobie, że synodalność jest drogą dla całego Ludu Bożego. Dlatego proces synodalny nie jest już tylko zgromadzeniem biskupów, ale drogą wszystkich wiernych, w której każdy Kościół lokalny ma do odegrania integralną rolę. Sobór Watykański II ożywił poczucie, że wszyscy ochrzczeni, zarówno hierarchia, jak i świeccy, są powołani do aktywnego uczestnictwa w zbawczej misji Kościoła (*LG,* 32-33). Wierni otrzymali Ducha Świętego w chrzcie świętym i bierzmowaniu oraz są obdarzeni różnymi darami i charyzmatami dla odnowy i budowania Kościoła, jako członkowie Ciała Chrystusa. W ten sposób Urząd Nauczycielski papieża i biskupów pozostaje w dialogu z *sensus fidelium*, żywym głosem Ludu Bożego (por. *Sensus Fidei* w życiu Kościoła, 74). Droga synodalności zmierza do podejmowania decyzji duszpasterskich, które jak najlepiej odzwierciedlają wolę Bożą i są zakorzenione w żywym głosie Ludu Bożego (MKT, *Syn.*, 68). Należy zauważyć, że współpraca z teologami – świeckimi, duchownymi i zakonnymi – może być pomocą w wyrażeniu głosu Ludu Bożego, odnoszącego się do rzeczywistości wiary wypływającej z przeżytego doświadczenia.

Podczas gdy ostatnie synody zajmowały się takimi tematami jak nowa ewangelizacja, rodzina, młodzież i Amazonia, bieżący Synod koncentruje się na temacie samej synodalności.

Przynagla nas i prowadzi pytanie podstawowe: jak dzisiaj, na różnych poziomach (od lokalnego do powszechnego), realizuje się owo „podążanie razem", które pozwala Kościołowi głosić Ewangelię, zgodnie z powierzoną mu misją, i do podjęcia jakich działań zaprasza nas Duch Święty, abyśmy wzrastali jako Kościół synodalny? (*DP,* 2).

W tym świetle zadaniem obecnego Synodu jest wsłuchanie się, jako cały Lud Boży, w to, co Duch Święty mówi do Kościoła. Czynimy to poprzez wspólne słuchanie Słowa Bożego zawartego w Piśmie Świętym i żywej Tradycji Kościoła, a następnie poprzez słuchanie siebie nawzajem, a zwłaszcza tych, którzy znajdują się na marginesie, rozeznając znaki czasu. W istocie, cały proces synodalny ma na celu rozwijanie żywego doświadczenia rozeznawania, uczestnictwa i współodpowiedzialności, w którym różnorodność darów łączy się dla misji Kościoła w świecie.

W tym sensie jest oczywiste, że celem Synodu nie jest tworzenie dokumentów, ale to, by „zrodziły się marzenia, powstały proroctwa i wizje, rozkwitły nadzieje, umocniła się ufność,

zostały opatrzone rany, nawiązały się relacje, wstał świt nadziei, by uczono się od siebie nawzajem i budowano pozytywną wyobraźnię, która oświeci umysły, rozpali serca, przywróci rękom siły" (*DP*, 32). Celem procesu synodalnego nie jest więc jedynie seria ćwiczeń, które zaczynają się i kończą, ale raczej podążanie drogą autentycznego wzrastania ku komunii i misji, do życia którymi Bóg wzywa Kościół w trzecim tysiącleciu.

To podążanie razem będzie wymagać odnowy mentalności i struktur kościelnych tak, aby żyć wezwaniem Boga do Kościoła w obliczu aktualnych znaków czasu. Wsłuchiwanie się w głos całego Ludu Bożego pomoże Kościołowi podejmować decyzje duszpasterskie, które będą jak najlepiej odpowiadały woli Bożej (MKT, *Syn.*, 68). Ostateczną perspektywą, która ma ukierunkować synodalną drogę Kościoła, jest służba na rzecz dialogu Boga z ludzkością (*DV,* 2) i podążanie razem ku Królestwu Bożemu (por. *LG,* 9; *RM*, 20). W końcu, niniejszy proces synodalny zmierza w kierunku Kościoła, który bardziej owocnie służy nadejściu królestwa niebieskiego.

1.4 Temat Synodu: *Ku Kościołowi synodalnemu: komunia, uczestnictwo i misja*

Podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów w październiku 2015 roku, papież Franciszek powiedział, że „świat, w którym żyjemy, a jesteśmy powołani, by go kochać i mu służyć, również przy jego sprzecznościach, wymaga od Kościoła wzmożenia współdziałania we wszystkich zakresach jego misji". To wezwanie do współpracy w misji Kościoła jest skierowane do całego Ludu Bożego. Papież Franciszek dał to jasno do zrozumienia, gdy skierował bezpośrednie zaproszenie do całego Ludu Bożego, aby wniósł swój wkład do wysiłków Kościoła na rzecz uzdrowienia: „by każdy ochrzczony czuł się zaangażowany w jakże potrzebną przemianę kościelną i społeczną. Taka przemiana wymaga nawrócenia osobistego i wspólnotowego oraz prowadzi nas do spojrzenia w tym samym kierunku, w którym patrzy Pan". W kwietniu 2021 roku papież Franciszek zainicjował drogę synodalną całego Ludu Bożego, która rozpocznie się w październiku 2021 roku w każdym Kościele lokalnym, a zakończy w październiku 2023 roku na Zgromadzeniu Synodu Biskupów.

KLUCZOWE SŁOWA PROCESU SYNODALNEGO

Temat Synodu brzmi: „Ku Kościołowi synodalnemu: komunia, uczestnictwo i misja". Trzy wymiary tego tematu to komunia, uczestnictwo i misja. Te trzy wymiary są głęboko ze sobą powiązane. Są one istotnymi filarami Kościoła synodalnego. Nie ma między nimi hierarchii. Raczej, każdy z nich wzbogaca i ukierunkowuje dwa pozostałe. Istnieje między nimi dynamiczna relacja, która musi być wyrażana z uwzględnieniem wszystkich trzech wymiarów.

→ **Komunia**: Bóg w swojej łaskawości gromadzi nas razem jako różnorodne narody jednej wiary, poprzez przymierze, które ofiarowuje swojemu ludowi. Komunia, która nas łączy, ma swoje najgłębsze korzenie w miłości i jedności Trójcy Świętej. To Chrystus pojednał nas z Ojcem i jednoczy nas ze sobą w Duchu Świętym. Wspólnie jesteśmy inspirowani przez słuchanie Słowa Bożego, przez żywą Tradycję Kościoła i

ugruntowani w *sensus fidei*, który podzielamy. Wszyscy mamy jakąś rolę do odegrania w rozeznawaniu i przeżywaniu wezwania Boga dla Jego ludu.

→ **Uczestnictwo**: Wezwanie wszystkich, którzy należą do Ludu Bożego – świeckich, konsekrowanych i duchownych – do zaangażowanego ćwiczenia się w głębokim i pełnym szacunku słuchaniu siebie nawzajem. To słuchanie stwarza nam przestrzeń do wspólnego słuchania Ducha Świętego i kieruje naszymi pragnieniami odnośnie do Kościoła trzeciego tysiąclecia. Uczestnictwo opiera się na fakcie, że wszyscy wierni mają odpowiednie przygotowanie i są powołani do służenia sobie nawzajem darami, które każdy z nich otrzymał od Ducha Świętego. W Kościele synodalnym cała wspólnota, w wolnej i bogatej różnorodności swoich członków, jest wezwana do wspólnej *modlitwy, słuchania, analizowania, dialogu, rozeznawania i udzielania rad w podejmowaniu decyzji duszpasterskich*, które jak najlepiej odpowiadają woli Bożej (MKT, *Syn.*, 67-68). Należy podjąć realne wysiłki, aby osoby, które znajdują się na marginesie lub czują się wykluczone, mogły uczestniczyć w tym procesie.

→ **Misja:** Kościół istnieje po to, by ewangelizować. Nigdy nie możemy być skoncentrowani na sobie. Naszą misją jest dawanie świadectwa o miłości Boga pośród całej rodziny ludzkiej. Proces synodalny ma wymiar głęboko misyjny. Jego celem jest umożliwienie Kościołowi lepszego świadczenia o Ewangelii, zwłaszcza wobec tych, którzy żyją na duchowych, społecznych, ekonomicznych, politycznych, geograficznych i egzystencjalnych peryferiach naszego świata. W ten sposób synodalność jest drogą, dzięki której Kościół może owocniej wypełniać swoją misję ewangelizacyjną w świecie, będąc zaczynem w służbie nadejścia Królestwa Bożego.

1.5 Doświadczenie na poziomie lokalnym

Pierwszym etapem procesu synodalnego jest etap słuchania w Kościołach lokalnych. Po uroczystości otwarcia w Rzymie w sobotę 9 października 2021 roku, w niedzielę 17 października 2021 roku rozpocznie się etap diecezjalny Synodu. W maju 2021 roku Sekretarz Generalny Synodu Biskupów, Kardynał Mario Grech skierował list do każdego biskupa jako pomoc w początkowej fazie Synodu i zachęcił do wyznaczenia osoby lub zespołu kontaktowego, który poprowadzi lokalny etap słuchania. Ta osoba lub zespół jest także łącznikiem między diecezją a parafiami, jak również między diecezją a konferencją episkopatu. Kościoły lokalne są proszone o dostarczenie swoich odpowiedzi do konferencji episkopatu, aby umożliwić zebranie opracowań przed upływem wyznaczonego terminu, który przypada na kwiecień 2022 roku. W ten sposób konferencje episkopatów i synody Kościołów wschodnich mogą z kolei przedstawić syntezę Synodowi Biskupów. Materiał ten zostanie zsyntetyzowany jako podstawa do napisania dwóch dokumentów roboczych (zwanych *Instrumentum Laboris*). Na zakończenie odbędzie się w Rzymie Zgromadzenie Synodu Biskupów w październiku 2023 roku.

Jak stwierdzono w *Dokumencie Przygotowawczym* (nr 31):

> Celem pierwszej fazy procesu synodalnego jest wspieranie szerokiego procesu konsultacji, aby zebrać bogactwo doświadczeń przeżytej synodalności, w jej różnych wyrazach i aspektach, angażując Pasterzy i wiernych Kościołów lokalnych na wszystkich poziomach, za pomocą najodpowiedniejszych środków i w zależności od konkretnych realiów lokalnych: konsultacja, koordynowana przez biskupa, jest skierowana do „kapłanów, diakonów i wiernych świeckich swoich Kościołów, czy to indywidualnie czy też zrzeszonych w stowarzyszeniach, nie pomijając cennego wkładu, jaki mogą wnieść, zarówno mężczyźni, jak i kobiety konsekrowane" (EC, n. 7). W szczególności prosi się o wkład organizmy partycypacyjne Kościołów lokalnych, zwłaszcza Radę Kapłańską i Radę Duszpasterską, wychodząc od których „może zacząć nabierać kształtu Kościół synodalny"[22]. Równie cenny będzie wkład innych jednostek kościelnych, do których zostanie przesłany *Dokument Przygotowawczy*, jak również każdego, kto zechce swój wkład wysłać bezpośrednio. Wreszcie, zasadnicze znaczenie będzie miało to, by słyszalny był także głos ubogich i wykluczonych, a nie tylko tych, którzy w Kościołach lokalnych pełnią jakąś rolę lub sprawują odpowiedzialność.

Zachęca się wspólnoty zakonne, ruchy świeckich, stowarzyszenia wiernych i inne grupy kościelne do uczestnictwa w procesie synodalnym w ramach Kościołów lokalnych. Jednakże jest również możliwe, aby one, a także wszystkie grupy lub osoby, które nie mają możliwości uczynienia tego na poziomie lokalnym, mogły wnieść swój wkład bezpośrednio do Sekretariatu Generalnego, jak to zostało stwierdzone w *Episcopalis Communio* (art. 6 o *Konsultacji z Ludem Bożym*):

> § 1. Zasięgnięcie opinii Ludu Bożego odbywa się w Kościołach partykularnych, za pomocą Synodu Biskupów Kościołów Patriarchalnych i Kościołów Arcybiskupich Większych, Rady Hierarchów i Zgromadzenia Hierarchów Kościołów *sui iuris* oraz Konferencji Episkopatów. W każdym Kościele partykularnym biskupi przeprowadzają konsultację z Ludem Bożym, odwołując się do ciał uczestnictwa przewidzianych prawem, nie wykluczając wszelkich innych środków, które uznają za stosowne.
>
> § 2. Unie, Federacje oraz Konferencje Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego męskich i żeńskich zasięgają opinii przełożonych wyższych, którzy z kolei mogą zasięgnąć opinii swoich rad i innych członków tych instytutów i stowarzyszeń.
>
> § 3. Podobnie również stowarzyszenia wiernych uznane przez Stolicę Apostolską konsultują się ze swoimi członkami.
>
> § 4. Dykasterie Kurii Rzymskiej oferują swój wkład, uwzględniając ich specyficzne kompetencje.
>
> § 5. Sekretariat Generalny Synodu może również wskazać inne formy konsultacji z Ludem Bożym.

Każdy etap słuchania będzie dostosowany do lokalnych warunków. Osoby żyjące w odległych społecznościach, które mają ograniczony dostęp do internetu, będą prawdopodobnie zaangażowane w inny sposób niż osoby żyjące w środowisku miejskim. Społeczności znajdujące się obecnie w ogniu pandemii COVID-19 będą prawdopodobnie miały inne możliwości organizowania dialogu i słuchania niż te, gdzie jest duża liczba wyzdrowień. Niezależnie od lokalnych uwarunkowań, zachęca się diecezjalną osobę kontaktową (lub osoby kontaktowe) do położenia nacisku na maksymalne włączenie i uczestnictwo jak największej liczby osób, zwłaszcza tych na peryferiach, które często są wykluczone i zapomniane. Zachęcanie do jak najszerszego udziału przyczyni się do sformułowania syntez na poziomie diecezji, konferencji episkopatu i całego Kościoła, które uchwycą prawdziwą rzeczywistość i doświadczenie Ludu Bożego. Ponieważ zaangażowanie Ludu Bożego ma fundamentalne znaczenie i dla wielu stanowi pierwsze doświadczenie synodalności, istotne jest, aby każde lokalne słuchanie kierowało się zasadami komunii, uczestnictwa i misji, które inspirują drogę synodalną. Rozwój procesu synodalnego na poziomie lokalnym musi również obejmować:

- **Rozeznawanie** poprzez słuchanie, aby stworzyć przestrzeń do działania Ducha Świętego.
- **Dostępność**, aby jak największa liczba osób mogła w nim uczestniczyć, niezależnie od miejsca zamieszkania, języka, wykształcenia, statusu społeczno-ekonomicznego, sprawności/niepełnosprawności i dóbr materialnych.
- **Świadomość kulturowa**, aby świętować i przyjmować różnorodność w społecznościach lokalnych.
- **Włączanie**, podejmowanie wszelkich starań, aby zaangażować tych, którzy czują się wykluczeni lub marginalizowani.
- **Partnerstwo** oparte na modelu Kościoła współodpowiedzialnego.
- **Poszanowanie** praw, godności i zdania każdego uczestnika.
- **Rzetelne syntezy**, które prawdziwie odzwierciedlają spektrum wszystkich odpowiedzi – od poglądów krytycznych do pełnych uznania, w tym poglądy mniejszości wśród uczestników.
- **Przejrzystość**, która zapewnia dobrą i zrozumiałą komunikację procesu zapraszania, angażowania, włączania i gromadzenia spostrzeżeń.
- **Sprawiedliwość**, która zapewnia, że każdy uczestnik jest traktowany jednakowo w procesie słuchania, tak aby każdy głos mógł być należycie wysłuchany.

Zachęcamy diecezjalną osobę kontaktową (osoby kontaktowe) do korzystania z bogactwa żywego doświadczenia Kościoła w kontekście lokalnym. Podczas etapu diecezjalnego warto pamiętać o zasadach procesu synodalnego oraz o potrzebie nadania rozmowom pewnej struktury, tak aby efektywnie prowadziły do opracowania syntezy i przygotowania dokumentów roboczych (*Instrumentum laboris*). Naszym dążeniem jest uważne słuchanie, jak Duch Święty przemawia przez Lud Boży.

2. Zasady procesu synodalnego

2.1 Kto może uczestniczyć?

W całej Ewangelii widzimy, jak Jezus wychodzi do wszystkich. On nie tylko zbawia ludzi indywidualnie, ale jako lud, który gromadzi razem, jako jedyny Pasterz całej trzody (por. J 10,16). Posługa Jezusa pokazuje nam, że nikt nie jest wyłączony z Bożego planu zbawienia.

Dzieła ewangelizacji i orędzia zbawienia nie można zrozumieć bez postawy Jezusa zawsze otwartej na jak największą grupę słuchaczy. Ewangelie określają ją mianem tłumu, na który składają się wszyscy ludzie podążający drogą za Jezusem oraz wszyscy, których Jezus wzywa, by szli za Nim. Sobór Watykański II podkreśla, że „do nowego Ludu Bożego powołani są wszyscy ludzie" (*LG*, 13). Bóg naprawdę działa w całym ludzie, który gromadzi. Dlatego właśnie „ogół wiernych, mających namaszczenie od Świętego, nie może zbłądzić w wierze i tę szczególną swoją właściwość ujawnia przez nadprzyrodzony zmysł wiary całego ludu, gdy «poczynając od biskupów aż po ostatniego z wiernych świeckich» ujawnia on swą powszechną zgodność w sprawach wiary i obyczajów" (*LG*, 12). Sobór podkreśla ponadto, że takie rozeznanie jest ożywiane przez Ducha Świętego i dokonuje się poprzez dialog między wszystkimi ludźmi, którzy odczytują znaki czasu w wierności nauczaniu Kościoła.

W tym świetle celem etapu diecezjalnego jest konsultacja z Ludem Bożym, aby w ten sposób realizowany proces synodalny był wsłuchiwaniem się w głos wszystkich ochrzczonych. Papież Franciszek, zwołując Synod, zaprasza wszystkich ochrzczonych do uczestnictwa w procesie synodalnym rozpoczętym na poziomie diecezjalnym. Przypomina się diecezjom, że głównymi podmiotami doświadczenia synodalnego są wszyscy ochrzczeni. Szczególną troską należy otoczyć te osoby, które mogą być wykluczone: kobiety, osoby niepełnosprawne, uchodźców, migrantów, osoby starsze, osoby żyjące w ubóstwie, katolików, którzy rzadko lub nigdy nie praktykują swojej wiary itd. Należy również znaleźć twórcze sposoby angażowania dzieci i młodzieży.

Wszyscy ochrzczeni wspólnie stanowią podmiot *sensus fidelium*, żywego głosu Ludu Bożego. Jednocześnie w pełnym uczestnictwie w akcie rozeznawania ważne jest usłyszenie przez ochrzczonych głosów innych ludzi w ich lokalnym środowisku, w tym osób które porzuciły praktykowanie wiary, osób innych tradycji wiary, ludzi niereligijnych itd. Jak bowiem deklaruje Sobór: „Radość i nadzieja, smutek i trwoga ludzi współczesnych, zwłaszcza ubogich i wszystkich cierpiących, są też radością i nadzieją, smutkiem i trwogą uczniów Chrystusowych; i nie ma nic prawdziwie ludzkiego, co nie miałoby oddźwięku w ich sercu" (*GS*, 1).

Z tego powodu, chociaż wszyscy ochrzczeni są w szczególny sposób wezwani do udziału w procesie synodalnym, to nikt – niezależnie od przynależności religijnej – nie powinien być wykluczony z dzielenia się swoją perspektywą i doświadczeniem, o ile chce

pomóc Kościołowi na jego synodalnej drodze poszukiwania tego, co dobre i prawdziwe. Dotyczy to zwłaszcza najbardziej bezbronnych lub marginalizowanych.

2.2 Proces, który jest prawdziwie synodalny: słuchanie, rozeznawanie i uczestnictwo

Proces Synodalny jest przede wszystkim procesem duchowym. Nie jest on mechanicznym zbieraniem danych ani serią spotkań i debat. Synodalne słuchanie jest ukierunkowane na rozeznawanie. Wymaga od nas uczenia się i ćwiczenia w sztuce osobistego i wspólnotowego rozeznawania. Słuchamy siebie nawzajem, tradycji wiary i znaków czasu, aby rozeznać, co Bóg mówi do nas wszystkich. Papież Franciszek tak charakteryzuje dwa powiązane ze sobą cele procesu słuchania: „słuchania Boga, aż po usłyszenie z Nim krzyku ludu; słuchania ludu, aż po odkrycie w nim tego, do czego wzywa nas Bóg”[4].

Ten rodzaj rozeznawania nie jest tylko jednorazowym ćwiczeniem, ale – docelowo – sposobem życia zakorzenionym w Chrystusie, podążaniem za Duchem Świętym, życiem dla większej chwały Bożej. Wspólnotowe rozeznawanie pomaga budować kwitnące i prężne wspólnoty dla misji Kościoła w dzisiejszych czasach. Rozeznawanie jest łaską od Boga, ale wymaga ludzkiego zaangażowania na prosty sposób: modlitwy, refleksji, zwracania uwagi na własne wewnętrzne dyspozycje, słuchania i rozmawiania ze sobą w sposób autentyczny, znaczący i przyjazny.

Kościół oferuje nam kilka kluczy do rozeznawania duchowego. W sensie duchowym, rozeznawanie jest sztuką interpretowania dokąd prowadzą pragnienia serca i niedopuszczania do zwiedzenia tam, dokąd pójść nigdy nie chcieliśmy. Rozeznawanie wymaga refleksji. Angażuje zarówno serce, jak i głowę w podejmowaniu decyzji szukania i znajdowania woli Bożej w realiach życia.

Jeśli słuchanie jest metodą procesu synodalnego, a rozeznawanie celem, to uczestnictwo jest drogą. Wspieranie uczestnictwa prowadzi do wyjścia z nas samych, aby zaangażować osoby o innych poglądach. Słuchanie tych, którzy myślą jak my, nie przynosi żadnych owoców. Dialog wymaga zbliżenia się do siebie różnych opinii. Rzeczywiście, Bóg często przemawia głosami osób łatwo wykluczanych, odrzucanych lub pomijanych. Musimy podjąć szczególny wysiłek, aby słuchać tych, których możemy mieć pokusę uważać za nieważnych oraz tych, którzy zmuszają nas do rozważenia nowych punktów widzenia wiodących do ewentualnej zmiany sposobu myślenia.

[4] FRANCISZEK, Przemówienie Papieża Franciszka podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów (17 października 2015 rok).

2.3 Postawy uczestnictwa w procesie synodalnym

Papież Franciszek przy różnych okazjach dzielił się swoją wizją tego, jak konkretnie wygląda praktyka synodalności. Poniżej przedstawiamy szczegółowe postawy, które umożliwiają autentyczne słuchanie i dialogowanie w procesie synodalnym.

- **Synodalność wymaga czasu na dzielenie się**: Jesteśmy zaproszeni do mówienia z autentyczną odwagą i szczerością (*parrhesia*), aby integrować wolność, prawdę i miłość. Za sprawą dialogu każdy może wzrastać w zrozumieniu spraw.
- **Pokora w słuchaniu musi odpowiadać odwadze w mówieniu**: Każdy ma prawo do bycia wysłuchanym, tak jak każdy ma prawo do wypowiedzi. Dialog synodalny zależy od odwagi zarówno w mówieniu, jak i w słuchaniu. Nie chodzi o angażowanie się w debatę po to, by przekonać innych. Jest to raczej przyjmowanie tego, co mówią inni jako sposobu, w jaki objawia się Duch dla wspólnego dobra (1 *Kor* 12,7).
- **Dialog prowadzi nas do nowości**: Musimy być gotowi do zmiany naszych opinii w oparciu o to, co usłyszeliśmy od innych.
- **Otwartość na nawrócenie i zmianę**: Często możemy mieć opór przed natchnieniami Ducha Świętego, który próbuje pobudzić nas do działania. Jesteśmy wezwani do porzucenia postawy samozadowolenia i komfortu, które prowadzą do podejmowania decyzji wyłącznie na podstawie tego, jak sprawy miały się w przeszłości.
- **Synody są eklezjalnym ćwiczeniem w rozeznawaniu**: Rozeznawanie opiera się na przekonaniu, że Bóg działa w świecie, a my jesteśmy wezwani do słuchania tego, co Duch nam sugeruje.
- **Jesteśmy znakami Kościoła słuchającego i podążającego**: Słuchając, Kościół naśladuje przykład samego Boga, który wsłuchuje się w wołanie swego ludu. Proces synodalny daje okazję do otwarcia się na słuchanie w sposób autentyczny, bez uciekania się do gotowych odpowiedzi czy sformułowanych wcześniej osądów.
- **Odrzucić uprzedzenia i stereotypy**: Możemy być obciążeni przez słabości i grzeszność. Pierwszym krokiem w kierunku słuchania jest uwolnienie naszych umysłów i serc od uprzedzeń i stereotypów, które prowadzą nas na błędną drogę, w kierunku ignorancji i podziałów.
- **Przezwyciężyć plagę klerykalizmu**: Kościół jest Ciałem Chrystusa obdarzonymi różnymi charyzmatami, w którym każdy członek ma do odegrania wyjątkową rolę. Wszyscy jesteśmy od siebie wzajemnie zależni i wszyscy mamy równą godność pośród świętego Ludu Bożego. Na podobieństwo Chrystusa, prawdziwą mocą jest służba. Synodalność wzywa pasterzy do uważnego słuchania powierzonej ich pieczy owczarni, tak samo jak wzywa świeckich do swobodnego i szczerego wyrażania swoich poglądów. Wszyscy słuchają siebie nawzajem kierowani miłością, w duchu komunii i wspólnej misji. W ten sposób moc Ducha Świętego objawia się w wieloraki sposób w całym Ludzie Bożym i poprzez niego.

- **Wyleczyć wirusa samowystarczalności**: Wszyscy jesteśmy w tej samej łodzi. Razem tworzymy Ciało Chrystusa. Odrzucając miraż samowystarczalności, jesteśmy w stanie uczyć się od siebie nawzajem, podążać razem i służyć sobie nawzajem. Możemy budować mosty poza murami grożącymi niekiedy oddzieleniem, takimi jak: wiek, płeć, bogactwo, zdolności, wykształcenie itd.
- **Przezwyciężanie ideologii**: Musimy unikać ryzyka nadawania większego znaczenia ideom niż rzeczywistości życia wiarą, którą ludzie przeżywają w sposób konkretny.
- **Budzić nadzieję**: Czyniąc to, co jest słuszne i prawdziwe, nie staramy się zwracać na siebie uwagi czy trafiać na pierwsze strony gazet, ale raczej mamy na celu wierność Bogu i służbę Jego Ludowi. Jesteśmy powołani, aby być światłem nadziei, a nie prorokami zagłady.
- **Synody to czas na marzenia i „spędzanie czasu z przyszłością”**: Jesteśmy zachęcani do tworzenia procesu na poziomie lokalnym, który zainspiruje wszystkich, bez wykluczania nikogo, do tworzenia wizji przyszłości pełnej radości Ewangelii.

  Pomocą dla uczestników będą następujące predyspozycje (por. *Christus Vivit*):

  - **Innowacyjne spojrzenie**: Rozwijać nowe podejścia z kreatywnością i śmiałością.
  - **Włączanie**: Kościół partycypacyjny i współodpowiedzialny, zdolny do docenienia własnej bogatej różnorodności, obejmuje wszystkich tych, o których często zapominamy lub których ignorujemy.
  - **Otwarty umysł**: Unikajmy ideologicznych etykietek i wykorzystujmy wszystkie metodologie, które przyniosły owoce.
  - **Słuchanie każdego**: Ucząc się od siebie nawzajem, możemy lepiej odzwierciedlać wspaniałą wielowymiarową rzeczywistość, jaką ma być Kościół Chrystusa.
  - **Rozumienie „podążania razem”**: Podążać drogą, do której Bóg wzywa Kościół trzeciego tysiąclecia.
  - **Rozumienie koncepcji Kościoła współodpowiedzialnego**: Doceniać i angażować indywidualną rolę i powołanie każdego członka Ciała Chrystusa, dla odnowy i budowania całego Kościoła.
  - **Docieranie poprzez dialog ekumeniczny i międzyreligijny**: Snuć marzenia i podążać razem z całą rodziną ludzką.

2.4 Unikanie pułapek

Jak w każdej drodze, musimy być świadomi możliwych pułapek, które mogą utrudniać postęp w czasie synodalności. Poniżej przedstawiamy kilka pułapek, których należy unikać, aby wspierać żywotność i owocność procesu synodalnego.

1) Pokusa chęci kierowania sobą, zamiast bycia prowadzonym przez Boga. Synodalność nie jest korporacyjnym ćwiczeniem strategicznym. Jest to raczej proces duchowy, któremu przewodzi Duch Święty. Możemy ulec pokusie zapomnienia, że jesteśmy pielgrzymami i sługami na drodze wyznaczonej nam przez Boga. Nasze skromne wysiłki organizacyjne i koordynacyjne są w służbie Bogu, który nas prowadzi w drodze. Jesteśmy gliną w rękach Boskiego Garncarza (Iz 64,8).

2) Pokusa skupienia się na sobie i na naglących troskach. Proces synodalny jest okazją do otwarcia się, do rozejrzenia się wokół siebie, do spojrzenia na rzeczy z innych punktów widzenia i do wyjścia z misją na peryferie. To wymaga myślenia długoterminowego. Oznacza to również poszerzenie perspektyw do formatu całego Kościoła i stawianie pytań, takich jak: Jaki jest Boży plan dla Kościoła tu i teraz? Jak możemy realizować Boże marzenie o Kościele na poziomie lokalnym?

3) Pokusa, by widzieć tylko „problemy". Wyzwania, trudności i znoje stojące przed światem i Kościołem są liczne. Niemniej jednak skupianie się na problemach doprowadzi nas jedynie do poczucia przytłoczenia, zniechęcenia i cynizmu. Możemy nie zauważyć światła, jeśli skupimy się tylko na ciemnościach. Zamiast skupiać się tylko na tym, co nie idzie dobrze, doceńmy te miejsca, gdzie Duch Święty tworzy życie i zobaczmy, co możemy zrobić, aby Boże działanie było pełniejsze.

4) Pokusa skupienia się tylko na strukturach. Proces synodalny w sposób naturalny będzie wzywał do odnowy struktur na różnych poziomach Kościoła po to, by sprzyjać głębszej komunii, pełniejszemu uczestnictwu i bardziej owocnej misji. Jednak doświadczenie synodalności nie powinno skupiać się głównie na strukturach, ale na doświadczeniu podążania razem, aby pod natchnieniem Ducha Świętego rozeznać dalszą drogę. Nawrócenie i odnowa struktur dokonają się jedynie dzięki ciągłemu nawracaniu się i odnawianiu wszystkich członków Ciała Chrystusa.

5) Pokusa, by nie patrzeć poza widzialne granice Kościoła. Wyrażając Ewangelię swoim życiem, świeckie kobiety i mężczyźni działają jak zaczyn w świecie, w którym żyjemy i pracujemy. Proces synodalny to czas dialogu z ludźmi ze świata ekonomii i nauki, polityki i kultury, sztuki i sportu, mediów i inicjatyw społecznych. Będzie to czas refleksji nad ekologią i pokojem, kwestiami życia i migracji. Musimy mieć na uwadze szerszą perspektywę, aby wypełnić naszą misję w świecie. Jest to również okazja do pogłębienia ekumenicznej drogi z innymi wyznaniami chrześcijańskimi i do pogłębienia porozumienia z innymi tradycjami wiary.

6) Pokusa utraty skupienia na celach procesu synodalnego. Podążając drogą Synodu, musimy być ostrożni: podczas gdy dyskusje mogą być zakrojone szeroko, sam proces synodalny musi utrzymać cel rozeznawania, do jakiego podążania razem wzywa nas Bóg. Żaden pojedynczy proces synodalny nie rozwiąże wszystkich trosk i problemów. Synodalność jest postawą i podejściem do podążania naprzód w sposób współodpowiedzialny, który jest otwarty na wspólne przyjmowanie Bożych owoców w czasie.

7) Pokusa konfliktu i podziału. „Aby wszyscy stanowili jedno” (J 17,21). To jest żarliwa modlitwa Jezusa do Ojca, który prosi o jedność wśród swoich uczniów. Duch Święty prowadzi nas coraz głębiej do komunii z Bogiem i między sobą. Nasiona podziału nie przynoszą owoców. Daremne są próby narzucania swoich poglądów całemu Ciału poprzez naciski lub dyskredytowanie tych, którzy mają inne zdanie.

8) Pokusa traktowania synodu jako swego rodzaju parlamentu. Myli ona synodalność z „walką polityczną”, w której, aby rządzić jedna strona musi pokonać drugą. Antagonizowanie ludzi czy sprzyjanie konfliktom, które zagrażają jedności i komunii Kościoła, jest przeciwne duchowi synodalności.

9) Pokusa, aby słuchać tylko tych, którzy już są zaangażowani w działalność Kościoła. Takie podejście może być łatwiejsze w zarządzaniu, ale w ostatecznym rozrachunku ignoruje znaczną część Ludu Bożego.

3. Proces Synodu

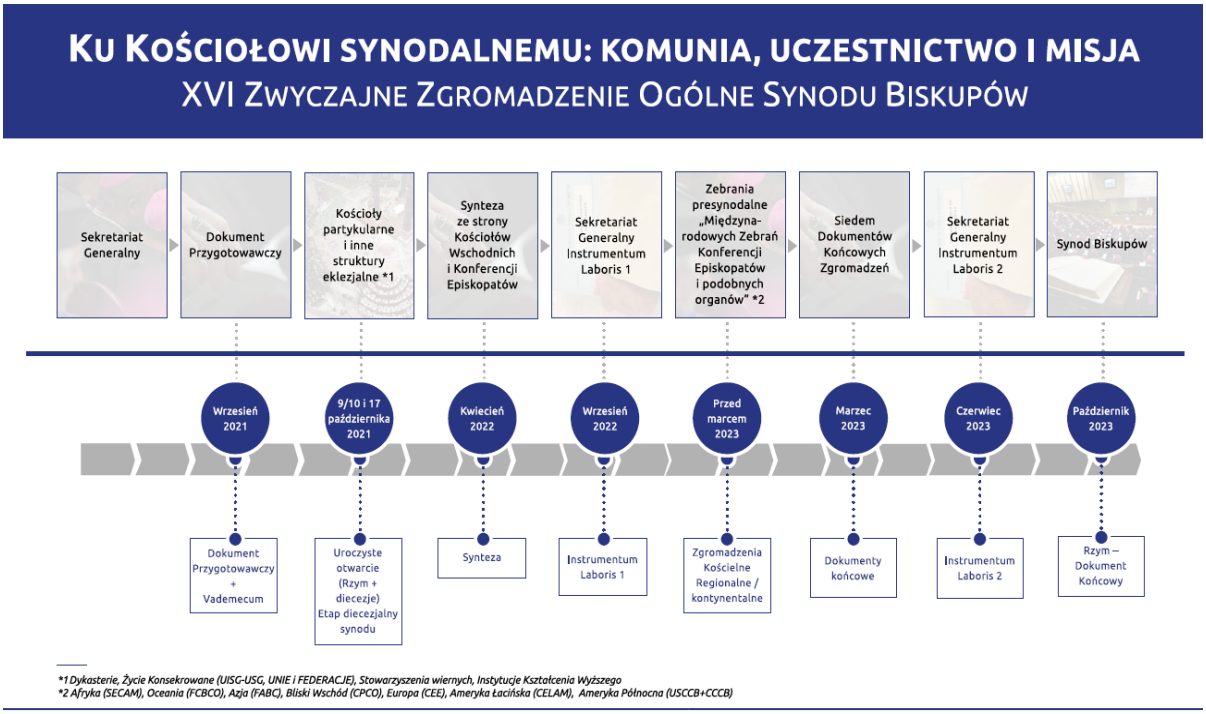

Rysunek 1. Infografika przedstawia ogólny przebieg procesu synodalnego. Sekretariat Generalny publikuje *Dokument Przygotowawczy* i *Vademecum* jako narzędzia dla Kościołów lokalnych do przeprowadzenia diecezjalnego etapu Synodu. Owoce tego etapu zostaną zebrane w syntezę na poziomie Kościoła lokalnego. Następnie konferencje episkopatów i synody Kościołów wschodnich sformułują syntezę na podstawie syntez otrzymanych od Kościołów lokalnych. Również inne struktury eklezjalne otrzymają niniejsze *Vademecum* i Kwestionariusz (zob. część 5), aby wziąć udział w konsultacjach i mogą opracować własne syntezy. Należą do nich dykasterie Kurii Rzymskiej, Unia Przełożonych Generalnych i Międzynarodowa Unia Przełożonych Generalnych (USG i UISG), inne unie i federacje życia konsekrowanego, międzynarodowe ruchy świeckich, uniwersytety i wydziały teologiczne. Sekretariat Generalny sformułuje pierwsze wydanie *Instrumentum laboris* (dokumentu roboczego) w oparciu o syntezy otrzymane od konferencji episkopatów, synodów Kościołów wschodnich i innych organizmów kościelnych wymienionych przez *Episcopalis Communio*. To pierwsze *Instrumentum laboris* będzie następnie dyskutowane na zgromadzeniach kontynentalnych (zob. część 3.3 poniżej). W oparciu o dokumenty wypracowane na poziomie kontynentalnym, zostanie opracowane drugie wydanie *Instrumentum laboris*, które będzie mogło być wykorzystane przez Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów w październiku 2023 roku (*Sekretariat Generalny Synodu Biskupów*).

3.1 Etap diecezjalny

Etap słuchania będzie bardzo wzbogacony przez dyskusje wśród parafii, ruchów świeckich, szkół i uniwersytetów, zgromadzeń zakonnych, wspólnot chrześcijańskich z sąsiedztwa, akcji społecznych, ruchów ekumenicznych i międzyreligijnych oraz innych grup. Biskupi inicjują ten proces, więc jest prawdopodobne, że zaangażowanie na poziomie diecezjalnym będzie koordynowane poprzez zwyczajne kanały komunikacyjne biskupa diecezjalnego. Parafie, które posiadają Parafialną Radę Duszpasterską oraz diecezje, które posiadają Diecezjalną Radę Duszpasterską, mogą wykorzystać te istniejące ciała „synodalne" do organizowania, ułatwiania i ożywiania procesu synodalnego na poziomie lokalnym, pod warunkiem, że zostaną podjęte wysiłki, aby dotrzeć do peryferii i do rzadko słyszalnych głosów. Celem nie jest przytłoczenie diecezji i parafii, ale raczej włączenie procesu synodalnego w życie Kościoła lokalnego w twórczy sposób, który sprzyja pogłębionej komunii, pełniejszemu uczestnictwu i bardziej owocnej misji.

Na etapie słuchania zachęcamy do spotkań, wspólnego odpowiadania na stymulujące pytania/obrazy/scenariusze, słuchania siebie nawzajem oraz przekazywania indywidualnych i grupowych uwag, pomysłów, reakcji i sugestii. Jeśli jednak okoliczności (takie jak ograniczenia związane z pandemią lub odległość fizyczna) utrudniają interakcję twarzą w twarz, możliwe jest wykorzystanie moderowanych grup dyskusyjnych online, samodzielnie prowadzonych aktywności online, grup czatowych, rozmów telefonicznych i różnych form komunikacji społecznej, a także kwestionariuszy w formie papierowej i online. Do ożywienia refleksji i dialogu można również wykorzystać materiały modlitewne, refleksje biblijne, muzykę sakralną, dzieła sztuki, poezję itp.

Etap diecezjalny jest okazją dla parafii i diecezji, aby spotkać się, doświadczyć i przeżyć wspólnie drogę synodalną, odkrywając lub rozwijając narzędzia i ścieżki, które najlepiej pasują do lokalnego kontekstu, a które ostatecznie staną się nowym stylem Kościołów lokalnych na drodze synodalności.

Dlatego też Synod ten nie tylko oczekuje odpowiedzi, które mogą wspomóc Zgromadzenie Synodu Biskupów, które odbędzie się w Rzymie w październiku 2023 roku, ale pragnie także promować i rozwijać praktykę i doświadczenie *bycia synodalnym* w trakcie procesu i w przyszłości. Istnieją znakomite zasoby dostępne w tych Kościołach lokalnych, które już wyruszyły w tę drogę, takie jak Przewodnik metodologiczny dla Zgromadzenia Eklezjalnego Konferencji Episkopatu Ameryki Łacińskiej oraz Rada Plenarna Australii i jej kluczowe dokumenty. Zachęcamy do sięgania po te zasoby, aby wspomóc i inspirować pracę w waszym Kościele lokalnym.

3.2 Rola konferencji episkopatów i synodów Kościołów wschodnich

Po zakończeniu fazy diecezjalnej, zakończonej diecezjalnym zebraniem presynodalnym i syntezą diecezjalną, konferencje episkopatów i synody Kościołów wschodnich opracują przesłane odpowiedzi z diecezji i eparchii oraz przygotują syntezy, które trafnie oddadzą wkład

uczestników na poziomie lokalnym. Konferencje episkopatów i synody Kościołów wschodnich są poproszone o rozeznanie i zebranie szerszej syntezy podczas własnego zebrania presynodalnego.

Syntezy te posłużą następnie jako podstawa do pierwszego wydania *Instrumentum laboris*, które zostanie opublikowane przez Sekretariat Generalny Synodu Biskupów.

3.3 Etap kontynentalny

To pierwsze *Instrumentum laboris* będzie „dokumentem roboczym" dla siedmiu zgromadzeń kontynentalnych: Afryki (SECAM); Oceanii (FCBCO); Azji (FABC); Bliskiego Wschodu (CPCO); Ameryki Łacińskiej (CELAM); Europy (CCEE) i Ameryki Północnej (USCCB i CCCB).

Te siedem międzynarodowych zgromadzeń zaowocuje z kolei siedmioma *Dokumentami Końcowymi*, które posłużą jako podstawa drugiego *Instrumentum Laboris*, które będzie używane podczas Zgromadzenia Synodu Biskupów w październiku 2023 roku.

3.4 Zgromadzenie Synodu Biskupów

Biskupi i audytorzy zgromadzą się wraz z Ojcem Świętym papieżem Franciszkiem na Zgromadzeniu Synodu Biskupów w Rzymie w październiku 2023 roku, aby rozmawiać ze sobą i słuchać siebie nawzajem w oparciu o proces synodalny rozpoczęty na poziomie lokalnym. Celem Synodu Biskupów nie jest przyćmienie etapu diecezjalnego, konferencji episkopatu/synodu Kościołów wschodnich i etapu kontynentalnego, ale raczej rozeznanie na poziomie powszechnym głosu Ducha Świętego, który przemawia w całym Kościele.

3.5 Etap realizacji

Ponieważ Synod ten ma na celu promowanie nowego stylu przeżywania komunii, uczestnictwa i misji Kościoła, etap realizacji będzie miał decydujące znaczenie dla podążania razem na drodze synodalności. Wprowadzenie w życie ma dotyczyć wszystkich Kościołów lokalnych na całym świecie, tak aby proces synodalny objął cały Lud Boży, zarówno jako punkt wyjścia, jak i punkt dojścia (*EC,* 7). Diecezjalna osoba kontaktowa (osoby kontaktowe) oraz inne osoby i organizmy, które były zaangażowane na etapie diecezjalnym, mogą być pomocne w tym względzie, włączając w to Diecezjalną Radę Duszpasterską, Radę Kapłańską i Parafialne Rady Duszpasterskie.

Mamy nadzieję, że doświadczenie procesu synodalnego przyniesie nową wiosnę słuchania, rozeznawania, dialogu i podejmowania decyzji, tak aby cały Lud Boży mógł lepiej podążać razem i z całą rodziną ludzką, pod przewodnictwem Ducha Świętego.

4. Przemierzanie drogi synodalnej w diecezjach

4.1 Podsumowanie tego, co jest przewidziane na etapie diecezjalnym

Pierwszy etap procesu synodalnego stanowi fundament dla wszystkich pozostałych, które po nim nastąpią. Nie chodzi o zwykłe wypełnienie kwestionariusza, ale o to, aby na etapie diecezjalnym umożliwić jak największej liczbie osób doświadczenie prawdziwie synodalnego słuchania siebie nawzajem i podążania razem pod kierunkiem Ducha Świętego.

Duch Boży, który oświetla i ożywia owo „podążanie razem" Kościołów, jest tym samym Duchem, który działa w misji Jezusa, obiecanym Apostołom i pokoleniom uczniów słuchających Słowa Bożego i wprowadzających je w życie. Duch Święty, zgodnie z obietnicą Pana, nie ogranicza się do potwierdzenia ciągłości Ewangelii Jezusa, lecz będzie oświecał coraz to nowe głębie Jego Objawienia i będzie inspirował decyzje konieczne do wsparcia drogi Kościoła (por. *J* 14,25-26; 15,26-27; 16,12-15). (*DP*, 16).

Dokument Przygotowawczy kreśli dwa „obrazy" z Pisma Świętego, które mają inspirować drogę budowania Kościoła synodalnego. Pierwszy obraz wyłania się ze „sceny wspólnoty", która nieustannie towarzyszy drodze ewangelizacji, od czasu nauczycielskiej posługi Jezusa: wszyscy znajdują swoje miejsce – tłum, apostołowie i Pan (*DP*, 17-21). Drugi obraz odnosi się do doświadczenia Ducha Świętego, w którym Piotr i pierwotna wspólnota rozpoznają ryzyko stawiania nieuzasadnionych ograniczeń w dzieleniu się wiarą (*DP*, 22-24). Zachęcamy do refleksji nad tymi dwoma obrazami jako źródłem duchowego pokarmu i inspiracji w procesie synodalnym.

Ewangelia świadczy o nieustannym poszukiwaniu przez Jezusa ludzi wykluczonych, zepchniętych na margines i zapomnianych. Wspólną cechą całej posługi Jezusa jest to, że wiara rodzi się zawsze wtedy, gdy ludzie są docenieni: ich prośby są wysłuchane, otrzymują pomoc w trudnościach, ich dyspozycyjność jest doceniona, ich godność jest potwierdzona przez Boże spojrzenie i na nowo rozpoznana przez wspólnotę. Jak Piotr został przemieniony przez swoje doświadczenie z Korneliuszem, tak i my musimy pozwolić się przemienić przez to, do czego zaprasza nas Bóg. Poprzez proces synodalny, Bóg nas prowadzi na wspólną drogę nawrócenia poprzez to, czego doświadczamy w relacji. Bóg dociera do nas przez innych, a do innych dociera poprzez nas, często w zaskakujący sposób.

Aby tak się stało, konieczne jest podjęcie wyraźnych wysiłków, aby w sposób znaczący zaangażować jak największą liczbę osób. Jest to pierwszy obowiązek diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych), wyznaczonej do kierowania i animowania diecezjalnego etapu procesu synodalnego. Nie będzie pomocny powierzchowny lub wyreżyserowany wkład, który nie reprezentuje wnikliwie i bogato doświadczenia Ludu Bożego, ani ten, który nie wyraża pełnego zakresu i różnorodności doświadczeń.

W tym sensie, etap diecezjalny powinien rozpocząć się od znalezienia najbardziej skutecznych sposobów osiągnięcia jak najszerszego uczestnictwa. Musimy osobiście dotrzeć do peryferii, do tych, którzy odeszli z Kościoła, do tych, którzy rzadko lub nigdy nie praktykują wiary, do tych, którzy doświadczają ubóstwa lub marginalizacji, do uchodźców, wykluczonych, pozbawionych głosu itd.

Sercem synodalnego doświadczenia jest słuchanie Boga poprzez inspirowane Słowem Bożym oraz słuchanie siebie nawzajem. Słuchamy siebie nawzajem, aby lepiej słyszeć głos Ducha Świętego, który przemawia dzisiaj w świecie. Może się to dokonać w trakcie jednego spotkania, ale gorąco zachęcamy do zorganizowania kilku spotkań, aby umożliwić bardziej interaktywną atmosferę dzielenia się, w której osoby poznają się nawzajem, ufają sobie i czują, że mogą mówić bardziej swobodnie, co sprawia, że jest to prawdziwie synodalne doświadczenie podążania razem. Oprócz bardziej formalnych aspektów mówienia i słuchania siebie nawzajem, ważne jest, aby spotkania miały również nieformalne momenty. Pielgrzymki, zajęcia grupowe, ekspresja artystyczna, a nawet przerwy na kawę mogą pomóc w budowaniu poczucia wspólnoty poprzez doświadczenie dzielenia życia ze sobą nawzajem.

Sposób w jaki te spotkania będą się odbywały zależy od lokalnych warunków. Kilka parafii może się połączyć, a także takie duszpasterstwa jak duszpasterstwo służby zdrowia czy szkolnictwo katolickie, wspólnoty zakonne, ruchy świeckich i grupy ekumeniczne.

W kwestionariuszu (część 5) znajdują się pytania stymulujące, które mają zainicjować i ułatwić doświadczenie dzielenia się i słuchania. Nie chodzi o to, by odpowiadać na wszystkie pytania, ale by wybrać te, które są najbardziej ważne w waszym lokalnym kontekście. Można także postawić inne pytania i do tego zachęcamy. Ogólna wskazówka: połóż większy nacisk na typ pytań przywołujący osobiste historie i prawdziwe doświadczenia bardziej niż na kwestie „doktrynalne". Kilka przykładów znajduje się w części 5.

Informacje zwrotne uzyskane w trakcie procesu słuchania powinny zostać zebrane w „syntezę". Jak wyjaśniono poniżej w mapie drogowej (część 4.4), synteza powinna być napisana za każdym razem, gdy w diecezji ma miejsce zgromadzenie, które ma odpowiedzieć na pytania przedstawione w niniejszym *Vademecum* (część 5). Jednocześnie, synteza będzie pisana w każdej diecezji, a ostatecznie w każdej konferencji episkopatu. Celem tych syntez, na każdym poziomie, nie jest stworzenie ogólnego podsumowania wszystkiego, co zostało powiedziane, ani też przeprowadzenie ćwiczenia akademickiego. Synteza jest raczej aktem rozeznania odnośnie do wyboru i spisania tego, co będzie stanowiło wkład w następny etap procesu synodalnego, poprzez wysłanie do diecezji (w przypadku konsultacji w diecezji) i ostatecznie do konferencji episkopatu (w przypadku syntezy napisanej przez diecezję). W tym sensie synteza nie tylko informuje o wspólnych tendencjach i punktach zbieżnych, ale także uwypukla te punkty, które trafiają w sedno, inspirują oryginalny punkt widzenia lub otwierają nowy horyzont. Synteza powinna zwracać szczególną uwagę na głosy tych, którzy nie są często słyszani i integrować to, co można nazwać „raportem mniejszości". Informacje zwrotne powinny podkreślać nie tylko pozytywne doświadczenia, ale także wydobywać na światło dzienne doświadczenia trudne i negatywne, aby odzwierciedlić rzeczywistość tego, co zostało

wysłuchane. W informacji zwrotnej powinno znaleźć się coś z doświadczenia zgromadzenia lokalnego: postawy uczestników, radości i wyzwania związane ze wspólnym zaangażowaniem w rozeznawanie.

Odpowiedzi otrzymane ze spotkań lokalnych zostaną następnie zebrane w ogólną syntezę na poziomie diecezjalnym. Synteza, którą każda diecezja opracuje na zakończenie tego dzieła słuchania i rozeznawania, będzie stanowiła konkretny wkład w drogę całego Ludu Bożego. Może ona również służyć jako dokument pomocniczy w określeniu kolejnych kroków w drodze synodalności Kościoła lokalnego. Aby ułatwić kolejne etapy procesu synodalnego, ważne jest, aby opis owoców modlitwy i refleksji zmieścił się maksymalnie na dziesięciu stronach. Do syntezy diecezjalnej mogą być dołączone inne teksty, które wspierają lub towarzyszą treści.

Synteza każdej diecezji lub eparchii zostanie następnie przekazana konferencjom episkopatów i synodom Kościołów wschodnich. Te zaś, w tym samym duchu rozeznawania, o którym była mowa wyżej, opracują własne syntezy na podstawie otrzymanych syntez diecezjalnych/eparchialnych. Konferencje episkopatów i synody Kościołów wschodnich przedłożą następnie zebraną przez siebie syntezę Sekretariatowi Generalnemu Synodu Biskupów, który na podstawie tego, czym się dzielono i co stanowiło doświadczenie na poziomie lokalnym, opracuje pierwsze wydanie dokumentu roboczego (*Instrumentum laboris*).

4.2 Rola biskupa podczas procesu synodalnego

Synodalność nie istnieje bez władzy pasterskiej kolegium biskupów pod prymatem Następcy Piotra, jak również bez władzy pasterskiej każdego biskupa diecezjalnego w diecezji powierzonej jego pieczy. Posługa biskupów polega na byciu pasterzami, nauczycielami i kapłanami świętego kultu. Dany im charyzmat rozeznawania wzywa ich, aby byli autentycznymi stróżami, interpretatorami i świadkami wiary Kościoła. W Kościołach lokalnych istnieje i z nich się składa jeden i jedyny Kościół katolicki (*LG*, 23). Pełnia procesu synodalnego może prawdziwie zaistnieć tylko przy zaangażowaniu Kościołów lokalnych, co wymaga osobistego zaangażowania biskupa diecezjalnego. „Dzięki tej katolickości poszczególne części przynoszą innym częściom i całemu Kościołowi właściwe sobie dary, tak iż całość i poszczególne części doznają wzrostu na skutek tej wzajemnej łączności wszystkich oraz dążenia do pełni w jedności” (LG, 13). Różnorodność Kościołów lokalnych oraz ich kontekst i kultura wnoszą różne dary do całości, wzbogacając całe Ciało Chrystusa. Jest to klucz do zrozumienia kościelnej drogi synodalności.

Dlatego też podstawową rolą biskupa diecezjalnego w procesie synodalnym jest ułatwianie doświadczenia synodalnego całemu Ludowi Bożemu w drodze ku bardziej synodalnemu Kościołowi. Biskup diecezjalny odgrywa kluczową rolę w słuchaniu Ludu Bożego w swoim Kościele diecezjalnym. Pod natchnieniem Ducha Świętego biskup może rozeznać, które procesy słuchania Ludu Bożego są najbardziej owocne w jego diecezji, na drodze synodalności podjętej przez cały Kościół. Biskup diecezjalny powinien wyznaczyć

diecezjalną osobę kontaktową lub zespół, która pomoże mu w tym zadaniu. Mogą oni podjąć wspólnie modlitewne rozeznawanie. Zachęca się biskupa do podjęcia aktywnej roli w diecezjalnym etapie procesu synodalnego. Zaangażowanie biskupa powinno sprzyjać otwartemu dialogowi pośród różnorodności Ludu Bożego.

Biskup może prosić o informacje zwrotne i uczestnictwo, wszędzie tam, gdzie jest to pomocne w procesie organizacyjnym. Zachęcamy biskupów do komunikowania się z odpowiednimi organizmami, organizacjami i strukturami w diecezji, w tym z Diecezjalną Radą Duszpasterską, Radą Kapłańską, parafiami, wspólnotami zakonnymi, ruchami świeckich, różnymi duszpasterstwami (np. w szkołach i szpitalach) oraz komisjami diecezjalnymi, aby zachęcić je do udziału w procesie synodalnym i prosić o pomoc, jeśli jest to stosowne. Z upoważnienia biskupa, diecezjalna osoba kontaktowa (osoby kontaktowe) może komunikować się bezpośrednio z koordynatorami w parafiach i innych wspólnotach lokalnych, aby przygotować i ułatwić proces konsultacji.

Jednocześnie biskup może zadbać o zapewnienie odpowiednich środków, w tym środków finansowych, logistycznych, technicznych i personalnych. Zadaniem biskupa jest również zachęcanie do zaangażowania różnych grup i osób, tak aby proces synodalny był wysiłkiem prawdziwie zespołowym, korzystającym z szerokiego uczestnictwa wiernych i docierającym do całej różnorodności Ludu Bożego: kapłanów, diakonów, osób konsekrowanych i świeckich. Istotnym wsparciem w tym względzie mogą być struktury diecezjalne, które już dążą do realizacji synodalności, zwłaszcza Diecezjalna Rada Duszpasterska, Rada Kapłańska, Parafialne Rady Duszpasterskie itp.

Można przygotować osobisty list lub nawet nagranie wideo, w którym biskup zaprasza i zachęca wszystkich w diecezji do uczestnictwa w procesie słuchania, dialogu i konsultacji. Zaleca się, aby diecezjalny etap procesu synodalnego otwierała i zamykała celebracja liturgiczna, której może przewodniczyć biskup.

Podczas procesu konsultacji, kluczowym zadaniem biskupa jest słuchanie. Chociaż osobiste zaangażowanie biskupa diecezjalnego w proces słuchania może przybierać różne formy, zachęca się go do wzięcia udziału w spotkaniach i bycia uważnym na głos wiernych. Oprócz uczestnictwa w lokalnych sesjach słuchania na terenie diecezji, biskup może zwoływać własne spotkania *ad hoc* w małych wspólnotach, jeśli ma taką wolę, zapraszając przedstawicieli z różnych stron diecezji, zwłaszcza z jej peryferii. Ponadto może on również słuchać, analizując opinie zebrane podczas konsultacji, rozeznając, co Duch Święty mówi przez ludzi powierzonych jego trosce. Biskup powinien regularnie spotykać się z diecezjalną osobą kontaktową (osobami kontaktowymi), aby zapoznać się z przebiegiem konsultacji i odnieść się do pojawiających się problemów. Należy zadbać o to, aby obecność biskupa i duchowieństwa nie powodowała niezamierzonego efektu blokowania autentycznego i nieskrępowanego wkładu wiernych, zwłaszcza w okolicznościach, w których doszło do skandalu lub po prostu ze względu na uwarunkowania kulturowe.

Wreszcie, Biskup zwołuje diecezjalne zebranie presynodalne, kończące etap diecezjalny oraz współpracuje z diecezjalną osobą kontaktową (osobami kontaktowymi) w jego organizacji. Zebranie powinno zapewnić szeroką reprezentację całej diecezji, która zbierze się razem, by wspólnie się modlić, słuchać, podejmować refleksję i rozeznawać drogę synodalną, na którą Duch Boży wzywa diecezję. Następnie biskup może przejrzeć syntezę diecezjalną we współpracy z diecezjalną osobą kontaktową (osobami kontaktowymi), zanim zostanie ona przedłożona konferencji episkopatu. Bardzo ważne jest, aby zauważyć, że synteza diecezjalna nie ma na celu ukazania pozytywnego lub negatywnego wizerunku biskupa diecezjalnego. Synteza diecezjalna powinna być raczej uczciwym sprawozdaniem ze wszystkiego, czym się dzielono podczas diecezjalnej fazy procesu synodalnego, reprezentując różnorodność poglądów i perspektyw Ludu Bożego.

Zrozumiałe jest, że rozpoczęcie tego procesu konsultacji wywoła wśród duchowych przewodników szereg różnych odczuć, od ekscytacji i radości po niepokój, lęk, niepewność, a nawet sceptycyzm. Takie zróżnicowane reakcje są często częścią drogi synodalnej. Biskupi mogą uznać mieszaninę reakcji pojawiających się w diecezji i jednocześnie zachęcać do otwartości na Ducha Świętego, który często działa w sposób zaskakujący i odnawiający. Jako dobry pasterz swojej owczarni, biskup jest powołany do tego, aby iść przed Ludem Bożym, stać pośród niego i podążać za nim, dbając o to, aby nikt nie został pominięty ani się nie zagubił.

4.3 Rola Prezbiterów i diakonów

Posługa prezbiterów i diakonów ma dwa istotne punkty odniesienia: z jednej strony biskup diecezjalny, a z drugiej ludzie powierzeni jego duszpasterskiej trosce. Tak więc duchowni obecni w Kościele lokalnym są pomocnym łącznikiem między biskupem a tymi, którym służą. W ten sposób prezbiterzy i diakoni odgrywają kluczową rolę w podążaniu razem pośród Ludu Bożego, zjednoczeni z biskupem i w służbie wiernym. Mogą komunikować się z ludem w imieniu biskupa, a także komunikować się w imieniu ludu z biskupem. Są pośrednikami komunii i jedności w budowaniu Ciała Chrystusa, pomagają wiernym we wspólnej wędrówce, podążając razem wśród Kościoła. Duchowni są również zwiastunami odnowy, uważnymi na zmieniające się potrzeby swojej owczarni i wskazującymi, w jaki sposób Duch Święty otwiera nowe drogi. Wreszcie, są oni ludźmi modlitwy, którzy wspierają prawdziwie duchowe doświadczenie synodalności, aby Lud Boży był bardziej uważny na Ducha Świętego i mógł wspólnie wsłuchiwać się w wolę Bożą.

W tym sensie prezbiterzy i diakoni mają do odegrania kluczową rolę w towarzyszeniu całemu Ludowi Bożemu na drodze synodalności. Ich wysiłki na rzecz wspierania i wprowadzania w życie bardziej synodalnego sposobu bycia Kościołem Chrystusa mają zasadnicze znaczenie. Prezbiterzy i diakoni mogą pogłębiać świadomość synodalnej natury Kościoła i znaczenia synodalności w parafiach, duszpasterstwach i ruchach, którym służą. Kapłani i diakoni są również powołani do wspierania, zachęcania, promowania i umożliwiania rozwoju diecezjalnego etapu procesu synodalnego w Kościele lokalnym. W szczególności prosi się o wkład organizmy partycypacyjne Kościołów lokalnych, zwłaszcza Radę Kapłańską i Radę Duszpasterską (*DP,* 31). Na kościelnej drodze synodalności „zasadnicze znaczenie może mieć

wkład organizmów uczestniczących Kościoła lokalnego (...) Począwszy od nich może naprawdę „zacząć nabierać kształtu Kościół synodalny" (*EC*, 7).

Równocześnie kapłani i diakoni mogą znaleźć nowe i twórcze sposoby wspierania autentycznie synodalnego doświadczenia wśród wiernych świeckich, w łączności z inicjatywami biskupa diecezjalnego i diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych), która jest wyznaczona do tego procesu synodalnego. Warto zauważyć, że konsultacje podejmowane w ramach diecezjalnego etapu procesu synodalnego są koordynowane przez biskupa diecezjalnego i przedkładane „kapłanom, diakonom i wiernym świeckim [ich lokalnych] Kościołów, czy to indywidualnie czy też zrzeszonym w stowarzyszeniach, nie pomijając cennego wkładu, jaki mogą wnieść, zarówno mężczyźni, jak i kobiety konsekrowane" (*EC*, 7).

Dokument Przygotowawczy mówi nam, że w posłudze Jezusa „wybór apostołów nie jest przywilejem wyłącznej pozycji władzy i odseparowania, lecz łaską włączającej posługi błogosławieństwa i komunii. Dzięki darowi Ducha zmartwychwstałego Pana mają oni strzec miejsca Jezusa, nie zastępując Go: nie stawiając filtrów dla Jego obecności, lecz ułatwiając spotkanie z Nim" (*DP*, 19). Tak samo całe duchowieństwo, obdarzone świętymi darami i charyzmatami otrzymanymi przez święcenia, ma do odegrania decydującą rolę w dbaniu o to, by doświadczenie synodalne było autentycznym spotkaniem z Chrystusem Zmartwychwstałym, ugruntowanym w modlitwie, karmionym sprawowaniem Eucharystii i inspirowanym słuchaniem Słowa Bożego.

4.4 Mapa drogowa (przykładowe kroki etapu diecezjalnego)

Zadania związane z przeprowadzeniem etapu słuchania i dialogu w każdej diecezji będą się różnić w zależności od uwarunkowań lokalnych, ale w ogólnym podejściu uwzględni się następujące kroki:

1. Wyznaczenie diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych)

Każda diecezja powinna wybrać jedną lub dwie osoby, które będą pełniły funkcję diecezjalnej osoby kontaktowej (diecezjalnych osób kontaktowych). Załącznik A zawiera szczegółowe informacje na temat obowiązków i oczekiwanych cechach osób kontaktowych. Idealnie byłoby, gdyby wyznaczono dwóch współ-przewodniczących, co wpisywałoby się w model współodpowiedzialności. Jeśli jest więcej niż jedna diecezjalna osoba kontaktowa, zaleca się, aby wyznaczyć przynajmniej jedną kobietę i jednego mężczyznę. Mogą to być stanowiska wolontaryjne lub płatne i mogą być podejmowane przez osoby już pracujące w diecezji. Diecezjalne osoby kontaktowe mogą być prezbiterami, zakonnikami lub osobami świeckimi. Diecezje mogą zastanowić się nad ewentualną rolą diecezjalnej osoby kontaktowej (diecezjalnych osób kontaktowych) w kontynuowaniu służby na drodze synodalności w diecezji do października 2023 roku i później.

2. Powołanie diecezjalnego zespołu synodalnego

Diecezjalna osoba kontaktowa (osoby kontaktowe) będzie prawdopodobnie potrzebować współpracy z zespołem, który może zostać powołany w otwartym procesie z osób wyrażających zainteresowanie lub poprzez mianowanie przez biskupa diecezjalnego. Diecezjalny zespół synodalny powinien raczej zawierać przedstawicieli parafii, ruchów, duszpasterstw diecezjalnych i wspólnot zakonnych. Mogą oni być powołani jako ciało doradcze i robocze dla diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych). Po zakończeniu etapu diecezjalnego obecnego Synodu, diecezjalny zespół synodalny może kontynuować promocję i wdrażanie drogi synodalności w diecezji w przyszłości, w łączności z biskupem diecezjalnym.

3. Rozeznawanie drogi dla twojej diecezji

Dokument Przygotowawczy i *Vademecum* dostarczają informacji o obecnym Synodzie i podają wskazówki jak zorganizować proces konsultacji. Dokumenty te powinny być stosowane w różny sposób i w różnych kontekstach, w zależności od aktualnych realiów i wyzwań w Kościele lokalnym i w społeczeństwie, a także w zależności od ewentualnych równoległych lub niedawnych procesów synodalnych zachodzących w diecezji. Modlitewna refleksja nad tymi dokumentami może być podjęta w celu rozeznania kluczowych obszarów zainteresowania diecezji.

4. Planowanie procesu uczestnictwa

Każda diecezja powinna dążyć do jak najszerszego uczestnictwa, wykorzystując w tym celu różne platformy. Mogą to być spotkania na poziomie parafii, spotkania międzyparafialne, grupy szkolne, stowarzyszenia lokalne, platformy internetowe, specjalne grupy językowe, a także odpowiednie środki docierania do osób oddalonych od Kościoła. Idealnie byłoby, gdyby istniały możliwości wzajemnego wysłuchania różnych grup. Należy określić i udostępnić środki potrzebne do przeprowadzenia procesu konsultacji, w tym ogólny budżet, zaplecze materialne i platformy internetowe. Można działać w imię solidarności między diecezjami, aby zapewnić pomoc finansową i zasoby ludzkie w zależności od potrzeb.

5. Przygotowanie koordynatorów grup synodalnych spotkań konsultacyjnych

Diecezjalny zespół synodalny może pracować poprzez koordynatorów, którzy przeprowadzą synodalne spotkania konsultacyjne w całej diecezji. Na przykład, konsultacje synodalne w danej parafii mogą być nadzorowane przez koordynatora w tej parafii, współpracującego z zespołem parafialnym. Wszyscy koordynatorzy powinni być wprowadzenie w ducha procesu synodalnego, jego zadania i charakter. Powinni mieć także dostęp do odpowiednich źródeł, w tym do niniejszego *Vademecum* i strony internetowej Synodu [https://www.synod.va/en.html]. Koordynatorzy mogą następnie rozeznać i zaplanować najbardziej odpowiednie procesy dla poszczególnych grup, w łączności z diecezjalnym zespołem synodalnym.

6. Zorganizowanie warsztatów wprowadzających dla diecezjalnego zespołu synodalnego i koordynatorów lokalnych

Ponieważ poziom zrozumienia i doświadczenia w zakresie synodalności jest prawdopodobnie różny w poszczególnych diecezjach, można zorganizować warsztaty formacyjne, aby wprowadzić wiernych w synodalność i wyposażyć ich w podstawowe umiejętności związane z procesami synodalnymi. Takie umiejętności obejmowałyby przeprowadzanie synodalnych spotkań konsultacyjnych, a taka podstawowa formacja sama w sobie byłaby wartościowym rezultatem obecnego procesu synodalnego. Załącznik B zawiera zarys przebiegu typowego synodalnego spotkania konsultacyjnego. Najważniejsze jest przyjęcie odpowiednich metod, które ułatwiają uważne słuchanie, autentyczne dzielenie się i wspólnotowe rozeznawanie duchowe. Dodatkowe materiały są dostępne na stronie internetowej Synodu [https://www.synod.va/en.html].

7. Przekazywanie informacji wszystkim

Aby zwiększyć świadomość i zachęcić do uczestnictwa, można przeprowadzić szeroką akcję informacyjną na temat Synodu, wyjaśniając jego znaczenie i zadania oraz informując o tym, jak można w nim uczestniczyć. Kilka przykładów materiałów publicystycznych znajduje się na stronie internetowej [https://www.synod.va/en.html].

8. Wdrażanie, monitorowanie i kierowanie procesem konsultacji synodalnych

Po przygotowaniu rozpoczyna się synodalny proces konsultacji. Sercem tego etapu są synodalne spotkania konsultacyjne, które odbywają się w całej diecezji. Można zorganizować uroczyste liturgiczne otwarcie etapu diecezjalnego, wzywając Ducha Świętego. Przez cały czas trwania etapu diecezjalnego, diecezjalna osoba kontaktowa (osoby kontaktowe) powinna utrzymywać regularny kontakt z koordynatorami grup synodalnych spotkań konsultacyjnych w diecezjach, aby monitorować postępy, udzielać wsparcia tam, gdzie jest to konieczne oraz ułatwiać wymianę pomysłów, dobrych praktyk i pojawiających się informacji zwrotnych. Należy określić termin przekazania informacji zwrotnej z konsultacji. Forma opracowania może być podobna do syntezy diecezjalnej, jak to opisano w wytycznych poniżej.

9. Diecezjalne zebranie presynodalne

Zdecydowanie zaleca się, aby proces konsultacji w diecezji zakończył się diecezjalnym zebraniem presynodalnym, które obejmuje celebrację liturgiczną. Do udziału należy zaprosić szeroką reprezentację z całej diecezji, aby wspólnie modlić się, słuchać, zastanawiać się i rozeznawać drogę synodalną, na którą Duch Boży wzywa całą diecezję. Załącznik C zawiera sugestie dotyczące organizacji takiego spotkania.

10. Przygotowanie i przedłożenie syntezy diecezjalnej

Na koniec należy przygotować syntezę diecezjalną w oparciu o wszystkie zebrane informacje zwrotne z całej diecezji, jak również o przebieg zebrania presynodalnego. Załącznik D zawiera sugerowany konspekt. Synteza powinna być przedłożona konferencji episkopatu w określonym terminie. Po jej ukończeniu, synteza powinna zostać podana do wiadomości

publicznej w diecezji. Diecezjalna osoba kontaktowa (osoby kontaktowe) powinna zachować nominację przez cały czas trwania procesu synodalnego, przynajmniej do czasu Zgromadzenia Synodu Biskupów w październiku 2023 roku; może ona kontynuować pracę w tej roli po tym terminie. W kolejnych etapach obecnego Synodu, osoby kontaktowe będą łącznikiem dla konferencji episkopatów i zgromadzeń kontynentalnych i mogą pomóc diecezji w kontynuowaniu zaangażowania w proces synodalny. W razie potrzeby, mogą również zadbać o płynne przejście do realizacji w diecezji rozmaitych sugestii zgłoszonych podczas konsultacji. Wszak proces synodalny nie jest końcem, ale nowym początkiem.

4.5 Podstawowe składniki procesu synodalnego

Kroki wymienione powyżej w części 4.4 powinny być traktowane jako wskazówki. Ostatecznie etap diecezjalny zawiera podobne „składniki" jak Zgromadzenie Synodu Biskupów, takie jak to, które będzie miało miejsce w Rzymie w październiku 2023 roku. Te elementy to: celebracja liturgiczna na rozpoczęcie, zebranie się w dużym zgromadzeniu, spotkania w małych grupach, chwile ciszy i modlitwy, nieformalne rozmowy, wspólne doświadczenia (takie jak pielgrzymki, ekspresja artystyczna, spotkania z osobami słabszymi, niepełnosprawnymi i starszymi) oraz celebracja liturgiczna na zakończenie. Te podstawowe składniki synodalności mogą być łatwo zaadaptowane do lokalnych warunków, aby sprzyjać owocnemu doświadczeniu synodalnemu w Kościele lokalnym, pamiętając o zasadach, postawach i pułapkach przedstawionych powyżej w części 2.

5. Środki organizacji procesu synodalnego

5.1 Metodologia diecezjalnego procesu synodalnego

Każda diecezja może rozeznać najbardziej korzystne sposoby, aby umożliwić swoim wiernym doświadczenie synodalne prowadzone przez Ducha Świętego, zwracając szczególną uwagę na tych, których głosy nie były słyszane w przeszłości. Na stronie internetowej Synodu [Synod 2021 - 2023] znajdują się porady i materiały dotyczące tego, jak to zrobić.

Jak wspomniano powyżej, indywidualne osoby i grupy są zachęcane do uczestnictwa w procesie synodalnym poprzez swój Kościół lokalny. Jednakże jest również możliwe, aby osoby i grupy wnosiły swój wkład bezpośrednio do Sekretariatu Generalnego Synodu Biskupów (*EC*, 6).

W każdym Kościele lokalnym spotkania powinny być organizowane w taki sposób, aby sprzyjały jak najbardziej owocnemu doświadczeniu synodalnemu w danym kontekście lokalnym. Idealnie byłoby zorganizować więcej niż jedno „synodalne spotkanie konsultacyjne" dla tej samej grupy uczestników, aby mogli oni pójść głębiej i prowadzić bogatszy dialog. Alternatywnie, można zorganizować nowe grupy, aby więcej osób mogło słuchać i angażować się, wnosząc większą różnorodność poglądów i doświadczeń.

Osoby indywidualne mogą również wnieść wkład swoją opinią konsultacyjną bezpośrednio do diecezji. W przypadku indywidualnych zgłoszeń do konsultacji, należy we właściwym czasie upowszechnić odpowiednie informacje i materiały, tak aby wyrażone poglądy mogły zostać włączone do diecezjalnej syntezy. Wspólnotowe doświadczenia procesu synodalnego są przedkładane nad indywidualny wkład, ponieważ one lepiej ukazują synodalnego ducha podążania razem. W związku z tym, osobom, które wnoszą wkład indywidualny, można zaproponować nagrania wideo, wideokonferencje, refleksje z Pisma Świętego i modlitwy, aby bardziej zjednoczyć ich z doświadczeniem synodalności.

Organizowanie synodalnych spotkań konsultacyjnych, w których bierze udział wiele parafii, może być dobrym sposobem na zgromadzenie wielu osób z różnych środowisk społeczno-ekonomicznych, etnicznych, grup wiekowych itp. Dwie lub więcej parafii może zebrać się razem, aby zaplanować serię wspólnych synodalnych spotkań konsultacyjnych. W trakcie dzielenia się mogą one skupić się wokół wspólnych istotnych doświadczeń, takich jak wyzwania, przed którymi stoją jako chrześcijanie, bycie Kościołem pośród pandemii COVID-19 lub czegoś związanego z ich kontekstem. Można utworzyć międzyparafialny zespół organizacyjny.

Zachęcamy również do włączenia tematu synodalności i niniejszego Synodalnego Procesu konsultacji w lokalne lub diecezjalne spotkania i zebrania, które już są zaplanowane, tam, gdzie to możliwe. W tym sensie faza diecezjalna Procesu Synodalnego może wzbogacić istniejący plan duszpasterski na lata 2021-2022, inspirując jednocześnie pewne nowe elementy.

5.2 Nieformalny wymiar procesu synodalnego

Słuchanie siebie ubogaca się przez wzajemne poznanie i wspólne dzielenie życia. Bardzo pomocne może być wspólne działanie przed rozpoczęciem spotykania się i dialogowania ze sobą.

Niektóre przykłady działań, które można wspólnie podjąć obejmują pielgrzymkę, pomoc społeczną lub charytatywną, albo po prostu wspólny posiłek. Oprócz pogłębiania wzajemnego zaufania między uczestnikami, może to również pomóc we wspieraniu uczestnictwa ludzi, których bardziej pociąga praktyczne działanie niż intelektualna dyskusja.

Takie podejście naśladuje przykład Jezusa w gromadzeniu swoich uczniów na wspólny posiłek, wspólny spacer lub po prostu spędzanie czasu ze sobą. Istotne może być zapewnienie uczestnikom wystarczającej ilości czasu i odpowiedniej przestrzeni, by mogli dzielić się jedzeniem i napojami, przedłużając doświadczenie słuchania siebie nawzajem w mniej formalnej i bardziej spontanicznej wymianie podczas przerw. Może to otworzyć drzwi do bardziej owocnego uczestnictwa osób, które czują się mniej komfortowo podczas formalnych spotkań, jak również dać możliwość swobodniejszego wyjaśnienia pewnych kwestii.

Uczestnictwo w aktywnościach fizycznych, kulturalnych, społecznych i charytatywnych może przyczynić się do budowania wspólnoty między uczestnikami, odnawiając Kościół poprzez nowe doświadczenia braterstwa między sobą.

5.3 Główne pytania do konsultacji

Niniejszy Synod stawia następujące zasadnicze pytanie: *Kościół synodalny, głosząc Ewangelię, „podąża razem". Jak owo „podążanie razem" realizuje się dzisiaj w waszym Kościele lokalnym? Do podjęcia jakich kroków zaprasza nas Duch Święty, abyśmy wzrastali w naszym „podążaniu razem"?* (*DP*, 26).

Odpowiadając na to pytanie, jesteśmy zaproszeni do:

- *przypomnienia sobie naszych doświadczeń*: Jakie doświadczenia z naszego lokalnego Kościoła przywołuje na myśl to pytanie?
- *ponownego odczytania tych doświadczeń w sposób bardziej pogłębiony*: Jakie radości wywołały? Jakie trudności i przeszkody napotkały? Jakie rany wydobyły na światło dzienne? Jakie wzbudziły przemyślenia?
- *zebranie owoców, by się nimi podzielić*: Gdzie w tych doświadczeniach rozbrzmiewa głos Ducha Świętego? O co Duch Święty nas prosi? Jakie są punkty, które należy potwierdzić, jakie są perspektywy zmian, jakie kroki należy podjąć? Gdzie dostrzegamy zgodność? Jakie drogi otwierają się dla naszego Kościoła lokalnego?

Aby pomóc w pogłębionej analizie tego fundamentalnego pytania, poniższe tematy podkreślają istotne aspekty „przeżywanej synodalności" (*DP*, 30). Odpowiadając na te pytania, warto pamiętać, że „podążanie razem" odbywa się na dwa głęboko powiązane ze sobą sposoby. Po pierwsze, podążamy razem, ze sobą nawzajem, jako Lud Boży. Następnie, podążamy razem jako Lud Boży z całą rodziną ludzką. Te dwie perspektywy ubogacają się wzajemnie i są pomocne w naszym wspólnym rozeznawaniu w kierunku głębszej komunii i bardziej owocnej misji.

Pytania towarzyszące każdemu z dziesięciu poniższych tematów mogą być użyte jako punkt wyjścia lub pomocne wskazówki. Wasza rozmowa i dialog nie muszą się ograniczać do poniższych pytań:

1. TOWARZYSZE PODRÓŻY

W Kościele i w społeczeństwie jesteśmy na tej samej drodze, ramię w ramię. W naszym Kościele lokalnym kim są ci, którzy „podążają razem"? Kim są ci, którzy wydają się bardziej oddaleni? W jaki sposób jesteśmy wezwani, aby wzrastać jako towarzysze? Jakie grupy lub osoby pozostają na marginesie?

2. SŁUCHANIE

Słuchanie jest pierwszym krokiem, ale wymaga otwartego umysłu i serca, bez uprzedzeń. W jaki sposób Bóg przemawia do nas poprzez głosy, które czasami ignorujemy? W jaki sposób wysłuchiwani są świeccy, zwłaszcza kobiety i młodzi ludzie? Co ułatwia lub utrudnia nasze słuchanie? Jak dobrze słuchamy tych, którzy są na peryferiach? W jaki sposób jest włączony wkład osób konsekrowanych, mężczyzn i kobiet? Jakie są ograniczenia w naszej zdolności słuchania, zwłaszcza tych, którzy mają inne poglądy niż nasze własne? Jaka jest przestrzeń dla głosu mniejszości, zwłaszcza tych, którzy doświadczają ubóstwa, marginalizacji lub wykluczenia społecznego?

3. ZABIERANIE GŁOSU

Wszyscy są zaproszeni do mówienia z odwagą i parezją, to znaczy łącząc wolność, prawdę i miłość. Co umożliwia lub utrudnia odważne, szczere i odpowiedzialne wypowiadanie się w naszym Kościele lokalnym i w społeczeństwie? Kiedy i jak udaje nam się powiedzieć to, co jest dla nas ważne? Jak funkcjonują relacje z systemem medialnym (nie tylko z mediami katolickimi)? Kto przemawia w imieniu wspólnoty chrześcijańskiej i jak jest on wybierany?

4. CELEBROWANIE

„Podążanie razem" jest możliwe tylko wtedy, gdy opiera się na wspólnotowym słuchaniu Słowa i sprawowaniu Eucharystii. W jaki sposób modlitwa i celebracje liturgiczne inspirują i ukierunkowują nasze wspólne życie i misję w naszej wspólnocie? W jaki sposób inspirują najważniejsze decyzje? W jaki sposób krzewimy czynne uczestnictwo wszystkich wiernych w liturgii? Jaka przestrzeń jest dana na uczestniczenie w posłudze lektora i akolity?

5. WSPÓŁODPOWIEDZIALNI W NASZEJ WSPÓLNEJ MISJI

Synodalność służy misji Kościoła, do udziału w której powołani są wszyscy jego członkowie. Skoro wszyscy jesteśmy uczniami-misjonarzami, to w jaki sposób każda osoba ochrzczona jest powołana do uczestniczenia w misji Kościoła? Co przeszkadza ochrzczonym w byciu aktywnymi w misji? Jakie obszary misji są przez nas zaniedbywane? W jaki sposób wspólnota wspiera swoich członków zaangażowanych w służbę na rzecz społeczeństwa w różny sposób (zaangażowanie społeczne i polityczne, badania naukowe, nauczanie, krzewienie sprawiedliwości społecznej, ochrona praw człowieka, troska o środowisko itp.). W jaki sposób Kościół pomaga tym członkom przeżywać ich służbę społeczeństwu w sposób misyjny? W jaki sposób dokonuje się rozeznania wyborów związanych z misją i przez kogo?

6. DIALOG W KOŚCIELE I SPOŁECZEŃSTWIE

Dialog wymaga wytrwałości i cierpliwości, ale umożliwia także wzajemne zrozumienie. W jakim stopniu różne osoby w naszej wspólnocie spotykają się, aby prowadzić dialog? Jakie są miejsca i środki dialogu w naszym Kościele lokalnym? W jaki sposób krzewimy współpracę z diecezjami sąsiednimi, wspólnotami zakonnymi na danym terenie, stowarzyszeniami świeckich i ruchami itd.? W jaki sposób są rozwiązywane różnice poglądów, konflikty i trudności? Na jakie szczegółowe kwestie w Kościele i społeczeństwie powinniśmy zwrócić większą uwagę? Jakie doświadczenia dialogu i wspólnego zaangażowania mamy z wyznawcami innych religii i z osobami bez afiliacji religijnej? W jaki sposób Kościół prowadzi dialog i uczy się od innych instytucji społeczeństwa: świata polityki, ekonomii, kultury, społeczeństwa obywatelskiego i ludzi żyjących w ubóstwie?

7. EKUMENIZM

Dialog między chrześcijanami różnych wyznań, zjednoczonymi przez jeden chrzest, zajmuje szczególne miejsce na drodze synodalnej. Jakie relacje ma nasza wspólnota kościelna z członkami innych tradycji chrześcijańskich i wyznań? Co nas łączy i jak razem podążamy? Jakie owoce przyniosło nam wspólne podążanie? Jakie są trudności? Jak możemy zrobić następny krok we wspólnym podążaniu naprzód?

8. WŁADZA I UCZESTNICTWO

Kościół synodalny jest Kościołem uczestniczącym i współodpowiedzialnym. W jaki sposób nasza wspólnota kościelna określa cele, do których należy dążyć, drogę do ich osiągnięcia i kroki, które należy podjąć? W jaki sposób sprawowana jest władza lub zarządzanie w naszym Kościele lokalnym? W jaki sposób praca zespołowa i współodpowiedzialność są realizowane w praktyce? W jaki sposób i przez kogo przeprowadzane są ewaluacje? Jak są promowane posługi i odpowiedzialność świeckich? Czy mamy owocne doświadczenia synodalności na poziomie lokalnym? Jak funkcjonują organizmy synodalne na poziomie Kościoła lokalnego (Rady Duszpasterskie w parafiach i diecezjach, Rady Kapłańskie itd.)? Jak możemy promować bardziej synodalne podejście w naszym uczestnictwie i przewodzeniu?

9. ROZEZNAWANIE I PODEJMOWANIE DECYZJI

W stylu synodalnym podejmujemy decyzje poprzez rozeznawanie tego, co Duch Święty mówi przez całą naszą wspólnotę. Jakie metody i procesy stosujemy w podejmowaniu decyzji? Jak je można ulepszyć? Jak krzewimy branie udziału w podejmowaniu decyzji w strukturach hierarchicznych? Czy nasze metody podejmowania decyzji pomagają nam słuchać całego Ludu Bożego? Jaki jest związek między konsultacją a podejmowaniem decyzji i jak to realizujemy w praktyce? Jakich narzędzi i procedur używamy, aby promować przejrzystość i możliwość rozliczenia? Jak możemy wzrastać we wspólnotowym rozeznawaniu duchowym?

10. FORMOWANIE SIĘ W SYNODALNOŚCI

Synodalność pociąga za sobą otwartość na zmiany, formację i ciągłe uczenie się. W jaki sposób nasza wspólnota kościelna formuje ludzi, aby byli bardziej zdolni do „podążania razem", słuchania siebie nawzajem, uczestniczenia w misji i angażowania się w dialog? Jaka formacja jest oferowana, aby wspierać rozeznawanie i sprawowanie władzy w sposób synodalny?

Strona internetowa Synodu [Synod 2021 - 2023] oferuje sugestie, jak postawić te pytania różnym grupom ludzi w sposób prosty i angażujący. Każda diecezja, parafia czy grupa kościelna nie powinna starać się odpowiedzieć na wszystkie pytania, ale powinna rozeznać i skupić się na tych aspektach synodalności, które są najbardziej istotne w jej kontekście. Uczestnicy są zachęcani do szczerego i otwartego dzielenia się swoimi doświadczeniami z ich rzeczywistego życia oraz do wspólnej refleksji nad tym, co Duch Święty mógłby objawić poprzez to, czym dzielą się ze sobą nawzajem.

SŁOWO PODZIĘKOWANIA

Szczere podziękowania należą się wszystkim tym, którzy organizują, koordynują i uczestniczą w tym procesie synodalnym. Prowadzeni przez Ducha Świętego, tworzymy żywe kamienie, przez które Bóg buduje Kościół, jakiego pragnie na trzecie tysiąclecie (1 P 2,5). Niech Najświętsza Maryja Panna, Królowa Apostołów i Matka Kościoła, wstawia się za nami, gdy my podążamy razem drogą, którą Bóg wyznacza przed nami. Tak jak w Wieczerniku w dniu Pięćdziesiątnicy, niech Jej macierzyńska opieka i wstawiennictwo towarzyszą nam, gdy budujemy komunię między sobą i wypełniamy naszą misję w świecie. Razem z Nią, jako Lud Boży, mówimy: „Niech mi się stanie według twego słowa” (Łk 1,38).

Aneksy

Aneks A

Diecezjalna osoba(y)/zespół do kontaktu

Każda diecezja* powinna wybrać jedną lub dwie osoby, które będą pełnić funkcję diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych) lub współprowadzących diecezjalną fazę konsultacji synodalnych. Jeśli to możliwe, powinny one zorganizować zespół osób, które będą z nimi współpracować.

Zaleca się stosowanie modelu *współprzewodnictwa*, zamiast wyznaczania jednej osoby kontaktowej, ponieważ odzwierciedla to synodalną naturę procesu. Zachęcamy was do współpracy ze współprzewodniczącym, a także do współpracy z zespołem, aby uczyć się od siebie nawzajem, dzielić się odpowiedzialnością oraz wzbogacać kreatywność i żywotność procesu synodalnego w waszej diecezji. Praca diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych)/zespołu będzie obejmowała następujące ogólne funkcje lub zadania:

- Służenie jako łącznik pomiędzy diecezją a konferencją episkopatu (i ich osobą kontaktową lub zespołem).
- Pełnienie roli punktu(ów) odniesienia dla parafii i innych grup kościelnych w diecezji w zakresie konsultacji synodalnych.
- Pełnienie roli głównej osoby (osób) kontaktowej dla biskupa diecezji w zakresie procesu synodalnego.
- Pracowanie w sposób synodalny z zespołem, aby opracować sposób, w jaki będzie przebiegał proces diecezjalny i omówić tematy oraz zagadnienia związane z synodalnością (nakreślone przez Sekretariat Generalny Synodu Biskupów i Konferencję Episkopatu), jak również proces zbierania, analizowania i syntetyzowania wkładu konsultacji z całej diecezji.
- Zaproszenie wszystkich parafii do wzięcia udziału w procesie konsultacji, organizując spotkania w celu uczestnictwa w procesie synodalnym na poziomie lokalnym. Parafie mogą łączyć się z innymi parafiami w celu promowania większego poczucia wspólnoty i wspólnego podążania. Diecezjalna osoba kontaktowa/zespół, powinna/powinien zachęcać parafie do rozwijania ducha

braterstwa, współodpowiedzialności oraz pełnego i aktywnego uczestnictwa duchownych, osób konsekrowanych oraz świeckich kobiet i mężczyzn ze wspólnoty, w tym dzieci, młodzież, osoby samotne, małżeństwa, rodziny i osoby starsze. W ten sposób, proces konsultacji będzie reprezentował różnorodność społeczno-ekonomiczną i kulturowo-etniczną oraz możliwości w lokalnym środowisku, jak również zachęci do konsultacji tych, którzy są mniej aktywni w praktykowaniu wiary katolickiej, osoby z różnych wyznań chrześcijańskich i innych tradycji wiary oraz mieszkańców lokalnej lub obywatelskiej społeczności, którzy nie mają związku z parafią.

- Zaproszenie każdej posługi, ruchu, organizmu kościelnego i wydziału/biura w diecezji do przedstawienia swoich propozycji odpowiedzi na pytania zawartych w *Vademecum* i towarzyszących dokumentach z punktu widzenia ich specyficznej posługi lub obszaru zainteresowania. Każda z tych grup może przeprowadzić własną konsultację lub współpracować ze sobą i/lub z parafiami w diecezji. Należy dołożyć starań, aby zaangażować w proces konsultacji wszystkie rodzaje apostolatu, kultur, wspólnot, grup, inicjatyw i działań ekumenicznych/międzyreligijnych w diecezji, wspierając autentyczne doświadczenie synodalności w Kościele lokalnym.
- Zaoferowanie szkolenia i towarzyszenie (w formie warsztatów, webinariów, nagrań video, materiałów i/lub osobistego wsparcia) tym, którzy będą odpowiedzialni za przeprowadzenie i ułatwienie procesu konsultacji na poziomie lokalnym (w parafiach, wspólnotach itp.), aby pomóc im zrozumieć znaczenie synodalności, cele obecnego procesu synodalnego oraz cechy charakterystyczne dla doświadczenia synodalnego, które oni starają się wspierać (więcej informacji można znaleźć w *Vademecum* lub na stronie internetowej Synodu: Synod 2021 - 2023).
- Opracowanie metod uzyskiwania wkładu z procesu konsultacji w całej diecezji i komunikowanie tego procesu parafiom, grupom diecezjalnym, wspólnotom zakonnym i ruchom, angażując jak najszersze możliwe uczestnictwo. Może to obejmować:
    - Zasugerowanie, aby parafie/wspólnoty wyznaczyły własną osobę kontaktową/zespół do przeprowadzenia konsultacji.
    - Zasugerowanie, aby parafie/wspólnoty przeprowadziły jedno, dwa lub więcej spotkań konsultacyjnych z ludźmi w społeczności lokalnej. Parafie/grupy mogą chcieć zorganizować specjalne konsultacje dla pewnych grup (na przykład dla nastolatków, młodych dorosłych, małżeństw, migrantów i uchodźców, osób mniej aktywnych w wierze oraz tych, którzy doświadczają ubóstwa i marginalizacji).
    - Zasugerowanie, aby parafie znalazły sposób na dokonanie syntezy lub sporządzenie notatek z każdej konsultacji/rozmowy (albo z pomocą sekretarki/protokolanta, poprzez nagrywanie spotkania w formie elektronicznej, poprzez udostępnienie notatek online przez uczestników lub moderatorów, albo w inny sposób).

- Ustalenie konkretnego terminu oraz procesu/środków, za pomocą których wszystkie uwagi zostaną przesłane do diecezjalnej osoby kontaktowej/osób kontaktowych/zespołu.
- Zachęcanie do spotkań po zakończeniu procesu konsultacji z tymi, którzy w nich uczestniczyli oraz z innymi osobami, aby podzielić się tym, co zostało zrobione w następstwie otrzymanych uwag oraz aby rozeznać kolejne kroki w celu zintegrowania ducha i stylu synodalności na poziomie lokalnym.

- Regularne informowanie każdej parafii/wspólnoty w trakcie trwania fazy konsultacji, zapewniając wsparcie, zachętę, towarzyszenie i ponawiając wdzięczność podczas tej drogi.
- Zbieranie syntez/wkładów/spostrzeżeń z konsultacji lokalnych w odpowiednim czasie.
- Nadzorowanie organizacji diecezjalnego zebrania presynodalnego (zob. aneks C).
- Dokonanie analizy i syntezy zebranego wkładu, opracowując jedną zwięzłą syntezę diecezjalną, liczącą maksymalnie dziesięć stron, która następnie zostanie przekazana konferencji episkopatu w wyznaczonym terminie. Synteza ta powinna zostać opracowana przez zespół pracujący z diecezjalną osobą kontaktową

(osobami kontaktowymi), we współpracy z biskupem i/lub osobą przez niego wyznaczoną (zob. aneks D).

- Syntezę diecezjalną należy przesłać do konferencji episkopatu w odpowiednim czasie.

Diecezjalna(e) osoba(y) kontaktowa(e) i zespół powinny charakteryzować się następującymi *cechami*:

- Osoba dojrzała duchowo, o żywej wierze.
- Naturalny współpracownik.
- Skutecznie porozumiewa się z innymi.
- Posiada umiejętność syntezy różnorodnych informacji.
- Posiada umiejętność dobrej interakcji z ludźmi z różnych środowisk kulturowych, pokoleniowych i kościelnych.
- Zna struktury i procesy diecezjalne.
- Ma wcześniejsze doświadczenie pracy w inicjatywach opartych na współpracy lub procesach synodalnych.

- Pokora w pracy ze współprowadzącym i/lub zespołem, dobroduszne otwarcie się na spostrzeżenia i dary innych, jak również próbowanie nowych sposobów postępowania.

Należy zaznaczyć, że diecezjalna osoba kontaktowa nie musi być osobą duchowną. Jeśli stosowany jest model współprzewodnictwa, bardzo się zaleca, aby współprzewodniczącymi byli mężczyzna i kobieta. Przynajmniej jedna z nich powinna być osobą świecką.

Zespół współpracujący z diecezjalną osobą kontaktową (osobami kontaktowymi) powinien odzwierciedlać różnorodność diecezji i obejmować kluczowych liderów diecezjalnych: kobiety i mężczyzn świeckich, duchownych i osoby konsekrowane, pochodzących z różnych kultur, pokoleń i środowisk, reprezentujących różne posługi i charyzmaty Kościoła, w szczególności duszpasterstwo młodzieży, rodzin, migrantów i uchodźców oraz ubogich. Byłoby pomocne, gdyby niektórzy członkowie zespołu pracowali wcześniej/ostatnio w lokalnych, diecezjalnych lub krajowych procesach synodalnych lub podobnych przedsięwzięciach.

……

* Uwaga: W *Vademecum* oraz we wszystkich towarzyszących mu aneksach i materiałach termin „diecezja” odnosi się do Kościołów lokalnych w ogólności i może być zastąpiony terminem *eparchia, ordynariat* lub nazwą jakiejkolwiek innej równoważnej instytucji kościelnej.

Aneks B

Propozycje wskazówek dotyczących organizacji synodalnego spotkania konsultacyjnego

Synodalne spotkania konsultacyjne mogą być organizowane przez różne grupy w parafii lub przez zebranie różnych osób z różnych parafii. Inne organizmy diecezjalne lub organizacje religijne i świeckie mogą również współpracować w organizowaniu spotkań konsultacyjnych. Poniżej przedstawiamy ogólny zarys kroków, które można podjąć.

1. Można utworzyć zespół organizacyjny, który zaplanuje i przeprowadzi proces konsultacji i spotkania na poziomie lokalnym, w tym rozezna, w jaki sposób dotrzeć do ludzi i jakie są najodpowiedniejsze metody wspierania dialogu i uczestnictwa w autentycznym doświadczeniu synodalnym.

2. Do uczestnictwa można zachęcać poprzez ogłoszenia parafialne, media społecznościowe, listy itp. Z pomocą lokalnych społeczności, jak również instytucji kościelnych, takich jak szkoły i ośrodki społeczne, można podjąć szczególny wysiłek w celu identyfikacji i dotarcia do tych, którzy od pewnego czasu nie utrzymują regularnych kontaktów ze wspólnotą kościelną. Należy zadbać o zaangażowanie tych, którzy są wykluczeni lub których głosy często nie są brane pod uwagę.

3. W idealnej sytuacji wśród uczestników powinny znaleźć się osoby z różnych wspólnot, o różnych doświadczeniach, kulturach, w różnym wieku i o różnych stylach życia. Liczebność grupy może zależeć od dostępności miejsca i dogodnych okoliczności.

4. Na około 2-3 tygodnie przed spotkaniem należy rozesłać do wszystkich uczestników materiały przygotowawcze do modlitwy i refleksji. Mogą one zawierać krótką lekturę na temat synodalności, główne pytanie (pytania) do refleksji oraz sugerowane sposoby modlitwy i rozeznawania w odniesieniu do tych pytań, w tym zalecane fragmenty Pisma Świętego. Uczestnicy powinni być również poinformowani o metodzie, która zostanie zastosowana podczas spotkania synodalnego. Powinni zarezerwować sobie czas na osobiste przygotowanie z wykorzystaniem wszystkich tych materiałów, gdyż jest to kluczowe dla owocnego dialogu.

5. Główne pytania do refleksji powinny być istotne i krótkie. Często lepiej jest mieć mniej pytań, które można bardziej zgłębić, niż wiele pytań, które byłyby potraktowane powierzchownie. Niniejszy Synod stawia następujące fundamentalne pytanie: *Kościół synodalny, głosząc Ewangelię, „podąża razem". Jak owo „podążanie razem" realizuje się dzisiaj w waszym Kościele lokalnym? Do podjęcia jakich kroków zaprasza nas Duch Święty, abyśmy wzrastali w naszym „podążaniu razem"?* (*DP*, 26).

   Odpowiadając na to pytanie, jesteśmy zaproszeni do:

– *przypomnienia sobie naszych doświadczeń*: Jakie doświadczenia z naszego lokalnego Kościoła przywołuje na myśl to pytanie?
– *ponownego odczytania tych doświadczeń w sposób bardziej pogłębiony*: Jakie radości wywołały? Jakie trudności i przeszkody napotkały? Jakie rany wydobyły na światło dzienne? Jakie wzbudziły przemyślenia?
– *zebranie owoców, by się nimi podzielić*: Gdzie w tych doświadczeniach rozbrzmiewa głos Ducha Świętego? O co Duch Święty nas prosi? Jakie są punkty, które należy potwierdzić, jakie są perspektywy zmian, jakie kroki należy podjąć? Gdzie dostrzegamy zgodność? Jakie drogi otwierają się dla naszego Kościoła lokalnego?

Bardzo często owocną dla uczestników okazuje się refleksja nad dotychczasową drogą ich wspólnoty lokalnej. Jaka była historia życia wiary wspólnoty? W jaki sposób wspólnota doszła do miejsca, w którym jest teraz? W jaki sposób Bóg był w niej obecny? Wspólne wspominanie przeszłości często pomaga budować wspólnotę i wskazywać jej drogę ku przyszłości.

Aby pomóc ludziom w pełniejszym zgłębieniu tego fundamentalnego pytania, opracowano dziesięć tematów, aby podkreślić istotne aspekty „przeżywanej synodalności" (*DP*, 30). Pytania towarzyszące każdemu z dziesięciu tematów mogą być wykorzystane jako punkt wyjścia lub pomocna wskazówka do wzbogacenia konsultacji. Pytania te można znaleźć w części 5 *Vademecum*, a ich bardziej szczegółowa wersja jest dostępna w materiałach towarzyszących na stronie internetowej Synodu [https://www.synod.va/en.html].

6. Należy zadbać o wystarczającą liczbę moderatorów grup, stosownie do wybranej metody i formatu zgromadzenia konsultacyjnego oraz o ich odpowiednie przygotowanie do prowadzenia procesu. Należy również określić zespół osób, który przygotuje syntezę konsultacji.

7. Podczas spotkania modlitwa wspólnotowa i liturgia będą odgrywać istotną rolę. Słuchanie siebie nawzajem jest ugruntowane w słuchaniu Słowa Bożego i Ducha Świętego. Głębokie formy modlitwy mogą być wykorzystane, aby prosić Boga o prowadzenie i inspirację oraz pozwolić Mu pogłębić naszą komunię między sobą. Liturgia i wspólne rozważanie Pisma Świętego mogą być bardzo pomocnymi środkami w tym względzie.

8. Można zastosować odpowiednią metodę dialogu w grupie, która będzie zgodna z zasadami synodalności. Na przykład, metoda Rozmowy Duchowej promuje aktywne uczestnictwo, uważne słuchanie, refleksyjne mówienie i rozeznawanie duchowe. Uczestnicy tworzą małe grupy składające się z około 6-7 osób z różnych środowisk. Metoda ta zajmuje co najmniej godzinę i składa się z trzech rund. W pierwszej rundzie każdy po kolei dzieli się owocami swojej modlitwy w odniesieniu do pytań i refleksji, które zostały wcześniej rozdane (zob. nr 5 niniejszego aneksu). W tej rundzie nie ma dyskusji, a wszyscy uczestnicy po prostu słuchają w skupieniu każdej osoby i zwracają uwagę na to, jak Duch Święty działa w nich samych, w osobie mówiącej i w całej

grupie. Po tym następuje czas ciszy, aby zanotować swoje wewnętrzne poruszenia. W drugiej rundzie uczestnicy dzielą się tym, co najbardziej uderzyło ich w pierwszej rundzie i co poruszyło ich w czasie ciszy. Może pojawić się również dialog, przy zachowaniu tej samej duchowej uważności. Ponownie po tym następuje czas ciszy. Wreszcie w trzeciej rundzie uczestnicy zastanawiają się nad tym, co wydaje się mieć oddźwięk w rozmowie i co ich najbardziej poruszyło. Odnotowuje się również nowe spostrzeżenia, a także nierozwiązane kwestie. Spontaniczne modlitwy wdzięczności mogą zakończyć rozmowę. Zazwyczaj każda mała grupa będzie miała moderatora i osobę sporządzającą notatki. (Szczegółowy opis tego procesu znajduje się na stronie internetowej Synodu: https://www.synod.va/en.html).

9. Po zakończeniu dialogu w grupie, uczestnicy powinni podsumować i podzielić się swoimi doświadczeniami z tego procesu w swojej małej grupie. Jak wyglądało ich doświadczenie? Jakie były wzloty i upadki? Jakie nowe i odświeżające spostrzeżenia mogli odkryć? Czego nauczyli się o synodalnym sposobie postępowania? W jaki sposób Bóg był obecny i działał w trakcie ich wspólnego czasu?

10. Uczestnicy powinni następnie zdecydować, jakie informacje zwrotne chcą przekazać zespołowi organizacyjnemu/pomocniczemu. Pytania przewodnie do syntezy diecezjalnej, przedstawione w części 4 *Vademecum*, mogą być wykorzystane jako podstawa do przekazania informacji zwrotnej na poziomie lokalnym (zob. także Aneks D).

11. Następnie wszyscy uczestnicy mogą się zebrać, aby zakończyć spotkanie. Jeden przedstawiciel z każdej małej grupy może krótko opowiedzieć o doświadczeniach grupy. Uczestnicy powinni zostać poinformowani o kolejnym etapie procesu synodalnego, tak aby wiedzieli, w jaki sposób ich wkład przyczyni się do odpowiedzi całego Kościoła. Zaleca się, aby zgromadzenie zakończyło się modlitwą lub pieśnią dziękczynną.

12. Po zakończeniu spotkania, członkowie zespołu organizującego/pomocniczego mogą spotkać się w celu podsumowania całego doświadczenia i przygotowania syntezy na podstawie informacji zwrotnych przekazanych przez wszystkie małe grupy. Następnie mogą przekazać syntezę do diecezjalnej osoby kontaktowej (osób kontaktowych).

13. Jeśli ludzie nie mogą uczestniczyć w spotkaniu osobiście lub online, należy podjąć wysiłki, aby dotrzeć do nich za pomocą wiadomości tekstowych, rozmów telefonicznych, radia lub innych odpowiednich środków. Ważne jest, abyśmy starali się jak najlepiej wsłuchać w głos każdego, a zwłaszcza tych, którzy są marginalizowani.

Więcej materiałów można znaleźć na stronie internetowej Synodu [Synod 2021 - 2023].

Aneks C

Diecezjalne zebranie presynodalne

Każdy Kościół lokalny kończy etap diecezjalny Diecezjalnym Zebraniem Presynodalnym. Spotkanie to jest okazją dla różnych członków diecezji do wspólnej celebracji liturgicznej, wspólnej modlitwy, refleksji nad doświadczeniem procesu synodalnego w diecezji, wysłuchania informacji zwrotnych, które wypłynęły z synodalnych spotkań konsultacyjnych w całej diecezji, dialogu na temat aktualnej rzeczywistości Kościoła lokalnego i znaków czasu oraz rozeznania wezwania Ducha Świętego dla diecezji na drodze synodalności. Podczas gdy znaczna część procesu konsultacyjnego w fazie diecezjalnej mogła mieć miejsce w konkretnych wspólnotach Kościoła lokalnego, takich jak parafie, duszpasterstwa i inne grupy kościelne, celem Diecezjalnego Zebrania Presynodalnego jest zgromadzenie reprezentatywnego przekroju całej diecezji, włączając w to grupy mniejszościowe i osoby z peryferii oraz umożliwienie uczestnikom wspólnej modlitwy, słuchania, refleksji i rozeznawania. Po tym spotkaniu, wyniki Diecezjalnego Zebrania Presynodalnego powinny zostać włączone jako część syntezy diecezjalnej wraz z informacjami zwrotnymi, które pojawiły się podczas synodalnych spotkań konsultacyjnych w całej diecezji. (Więcej informacji na temat syntezy diecezjalnej znajduje się w Aneksie D).

ZADANIA

a. Zwieńczenie miesięcy diecezjalnej fazy konsultacji synodalnych z Ludem Bożym.

b. Celebrowanie i refleksja nad wyłaniającymi się rzeczywistościami i doświadczeniami diecezjalnej drogi wspólnego podążania po synodalnej ścieżce.

c. Uwypuklenie głównych tematów konsultacji diecezjalnych z wybraną grupą przedstawicieli różnych wspólnot diecezji.

d. Zaangażowanie członków różnych wspólnot (parafii, duszpasterstw, ruchów, szkół, duchowieństwa, wspólnot religijnych, osób zmarginalizowanych, młodych ludzi, grup kulturowych itp.) w refleksję nad doświadczeniem i odpowiedziami procesu konsultacji, w perspektywie syntezy diecezjalnej na podstawie informacji zwrotnych otrzymanych z całej diecezji.

e. Wsłuchiwanie się w to, co Bóg mówi przez mieszkańców diecezji, aby rozeznać Jego wolę dla Kościoła lokalnego i drogi, na którą zaprasza Kościół w diecezji - w kierunku głębszej komunii, pełniejszego uczestnictwa i bardziej owocnej misji.

f. Wydobycie dobrych praktyk, dróg synodalnych oraz nowego rozmachu i żywotności w kierunku bycia bardziej synodalnym Kościołem podążającym razem, wzajemnego słuchania i współodpowiedzialności.

g. Opracowanie diecezjalnej syntezy, która przekaże to, co było udziałem Ludu Bożego podczas procesu konsultacji w diecezji, jako wkład w obecny proces synodalny całego Kościoła.

UCZESTNICY

Członkowie tego spotkania synodalnego zależą od lokalnej sytuacji diecezji. Diecezje mogą dostosować te wskazówki do wielkości populacji, odległości geograficznych, dostępnych środków, zaplecza kulturowego ludzi itp. W idealnym przypadku w skład członków powinni wchodzić:

- Biskup diecezjalny, Biskupi pomocniczy oraz Diecezjalna Osoba Kontaktowa (Osoby Kontaktowe)/Zespół
- Osoby, których głos jest często niewystarczająco słyszalny, np. osoby doświadczające ubóstwa, osoby starsze, grupy mniejszościowe, osoby odizolowane, osoby niepełnosprawne, migranci, uchodźcy, społeczności tubylcze itp.
- Liderzy świeccy (mężczyźni, kobiety, młodzież z różnych duszpasterstw i organizmów diecezjalnych)
- Inne osoby świeckie (mężczyźni, kobiety i młodzi ludzie zaproszeni z parafii i innych organizacji kościelnych)
- Duchowieństwo (księża diecezjalni, zakonni, diakoni itd.)
- Członkowie Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego (odzwierciedlających różnorodność charyzmatów) oraz kierownictwo instytucji apostolskich i charytatywnych
- Zainteresowani delegaci ekumeniczni i międzyreligijni (oraz inni, którzy nie są katolikami, ale mogą wnieść pomocne perspektywy dla Kościoła)
- Osoby posiadające specjalistyczne umiejętności potrzebne do przeprowadzenia spotkania, w tym moderatorzy i eksperci pastoralni lub teologiczni w dziedzinie eklezjologii

PORZĄDEK I FORMA DIECEZJALNEGO ZEBRANIA PRESYNODALNEGO

Porządek obrad tego spotkania zakłada celebrację dotychczasowego podążania synodalnego w diecezji, refleksję nad informacjami zwrotnymi otrzymanymi w procesie konsultacji w całej diecezji oraz dążenie do wypracowania syntezy diecezjalnej, która reprezentuje owoce słuchania i rozeznawania Ludu Bożego w diecezji. Ta diecezjalna synteza będzie wkładem diecezji przesłanym do konferencji episkopatu.

Forma tego spotkania byłaby kształtowana w rozeznaniu z Biskupem i Diecezjalną Osobą Kontaktową (Osobami Kontaktowymi)/Zespołem, aby najskuteczniej realizować cele wymienione powyżej w kontekście diecezji (zob. stronę internetową Synodu: https://www.synod.va/en.html po więcej sugestii i materiałów). Zaleca się bardzo, aby etap

diecezjalny zakończył się celebracją liturgiczną, dziękczynieniem Bogu za to, co zostało przeżyte i wezwaniem Ducha Świętego z prośbą o prowadzenie w dalszej drodze. Sposób realizacji pozostałych elementów spotkania może być ustalony przez każdą diecezję. Diecezjalna osoba (osoby) do kontaktu byłaby odpowiedzialna za zebranie wszystkich informacji zwrotnych otrzymanych w procesie konsultacji w całej diecezji. Informacje zwrotne mogą być przedstawione uczestnikom podczas spotkania, które zakończy etap diecezjalny.

MOŻLIWOŚĆ PRZEPROWADZANIA SPOTKAŃ SYNODALNYCH ONLINE LUB HYBRYDOWYCH (E-SYNODALNE SPOTKANIA)

Może okazać się konieczne lub pomocne zorganizowanie spotkań online lub hybrydowych, albo w ramach lokalnych sesji konsultacyjnych, albo podczas diecezjalnej celebracji, która wieńczy proces w całej diecezji. Spotkania online lub połączenie spotkań osobistych i online może być skuteczną opcją, szczególnie w trakcie pandemii COVID-19. Szczególną uwagę należy zwrócić na to, aby zapewnić by te spotkania online lub hybrydowe odbywały się w duchu modlitwy, komunii i uważnego słuchania siebie nawzajem oraz Ducha Świętego. Pomocnicy lub moderatorzy powinni zadbać o to, aby wszyscy uczestnicy mogli wnieść swój wkład i aby ich głos był słyszalny, także ci, którzy nie czują się komfortowo lub są mniej zaznajomieni z technologią.

ROLA MŁODYCH W SPOTKANIACH ONLINE LUB HYBRYDOWYCH (E-SYNODALNE SPOTKANIA)

Zachęcamy diecezje do zaangażowania młodych ludzi w planowanie i realizację tych spotkań synodalnych online, poszukując kreatywnych sposobów uczynienia ich dostępnymi i przyjaznymi dla wszystkich uczestników, mając na uwadze odmienne potrzeby różnych grup wiekowych.

Narzędzia takie jak media społecznościowe, platformy wirtualne i technologie interaktywne mogą być bardzo użyteczne w docieraniu do większej liczby osób i zbieraniu odpowiedzi, które mogą być przekazane diecezjalnej osobie kontaktowej (osobom kontaktowym)/zespołowi. Młodzi ludzie mogą odegrać kluczową rolę, wnosząc twórczy i skuteczny wkład w te wysiłki.

Aneks D

Przygotowanie syntezy diecezjalnej

Synteza diecezjalna zawiera główne owoce rozeznania całego Ludu Bożego w całej diecezji. Zaleca się, aby została ona ujęta w dokumencie pisemnym o objętości do dziesięciu stron. Inne materiały, takie jak zdjęcia, filmy wideo, opowiadania, wypowiedzi artystyczne i osobiste świadectwa mogą być dostarczone jako załączniki, o ile pomogą wydobyć doświadczenie i wkład uczestników.

Synteza diecezjalna powinna odzwierciedlać różnorodność wyrażonych poglądów i opinii, a także zwracać szczególną uwagę na przeżyte doświadczenia uczestników, zarówno pozytywne, jak i negatywne. Synteza powinna być wierna głosom ludzi i temu, co wyłoniło się z ich rozeznania i dialogu, niż być serią uogólnionych lub doktrynalnie poprawnych stwierdzeń. Punkty widzenia, które są sprzeczne ze sobą, nie muszą być pomijane, ale mogą być uznane i określone jako takie. Poglądy nie powinny być wykluczane tylko dlatego, że zostały wyrażone przez niewielką mniejszość uczestników. Rzeczywiście, czasami perspektywa tego, co można by nazwać „raportem mniejszości", może być proroczym świadectwem tego, co Bóg chce powiedzieć Kościołowi.

Treść syntezy można uporządkować według następujących pytań, które mają charakter sugestii. Chodzi o to, aby trafnie przekazać różnorakie owoce, spostrzeżenia, radości i wyzwania doświadczenia synodalnego i rozeznania wśród mieszkańców diecezji:

- W odniesieniu do procesu konsultacji, jakie były główne kroki podjęte w diecezji? Jakie były główne pytania, które postawiono? Co zrobiono, aby zaangażować jak największą liczbę uczestników i dotrzeć do peryferii? Jaki w przybliżeniu procent mieszkańców diecezji uczestniczył w ten czy inny sposób? Czy były jakieś grupy osób, których uczestnictwo było szczególnie godne uwagi? Czy były jakieś szczególne grupy osób, które z jakichś powodów nie uczestniczyły w procesie konsultacji?

- Co było najbardziej znaczące w całym doświadczeniu konsultacji? Jakie były jego mocne i słabe punkty, czy też pociechy i smutki? Jakie dyspozycje, postawy lub uczucia były godne uwagi? Jakie napięcia lub nieporozumienia pojawiły się w trakcie procesu słuchania? Jakie tematy lub kwestie wywołały zróżnicowane punkty widzenia? Nade wszystko, jakie owoce Duch Święty przyniósł przez to doświadczenie?

- Co z informacji zwrotnych ze spotkań lokalnych było szczególnie znaczące, zaskakujące lub nieoczekiwane? Jakie nowe perspektywy lub nowe horyzonty się otworzyły? Które konkretne historie lub doświadczenia z życia były szczególnie poruszające i dlaczego? Które punkty widzenia wydają się mieć silny oddźwięk?

Które punkty widzenia zostały wspomniane w mniejszym stopniu, ale są interesujące i godne uwagi?

- Ogólnie, co Duch Święty wskazywał wspólnocie by zobaczyła w odniesieniu do obecnej rzeczywistości synodalności w Kościele lokalnym, włączając w to obecne światła i cienie? Co uczestnicy mieli do powiedzenia na temat obszarów, w których Kościół potrzebuje uzdrowienia i nawrócenia w swoim życiu duchowym, kulturze, postawach, strukturach, praktykach duszpasterskich, relacjach i misyjnym zasięgu?

- W jaki sposób Duch Święty zaprasza Kościół lokalny do wzrastania w synodalności? Jakie marzenia, pragnienia i aspiracje w stosunku do Kościoła zostały wyrażone przez uczestników? W oparciu o ich opinie, jakie kroki diecezja czuje się wezwana do podjęcia, aby stać się bardziej synodalną? Jakie są kolejne kroki naprzód dla naszej diecezji na drodze synodalności, w komunii z całym Kościołem?

- Jaki(e) obraz(y) kulturowy(e) wyraża(ją) nasze doświadczenie(a) synodalności?

Zaleca się, aby synteza została przygotowana przez mały zespół osób, a nie przez duże zgromadzenie. Zespół ten będzie wykonywał swoje zadanie we współpracy z Biskupem diecezjalnym i Diecezjalną Osobą Kontaktową (Osobami Kontaktowymi). Powinni oni czytać wszystkie nadesłane zgłoszenia w duchu modlitwy. Same spotkania zespołu powinny mieć charakter synodalny i duchowego rozeznawania, wsłuchując się pod przewodnictwem Ducha Świętego w żywy głos Ludu Bożego w całej diecezji.

Każda diecezja może zdecydować się na przygotowanie syntezy albo przed, albo po Diecezjalnym Zebraniu Presynodalnym, o ile owoce tego spotkania zostaną włączone także do syntezy diecezjalnej. Na ile jest to możliwe, każdy powinien mieć poczucie, że jego głos jest reprezentowany w syntezie. Jako model przejrzystości skład zespołu redakcyjnego, jak również proces syntezy informacji zwrotnych, można podać do wiadomości wszystkich. Zdecydowanie zaleca się, aby synteza została upubliczniona po jej opracowaniu jako punkt odniesienia w podążaniu diecezji drogą synodalności. Na ile to możliwe, można dać Ludowi Bożemu możliwość przejrzenia i ustosunkowania się do treści syntezy diecezjalnej, zanim zostanie ona oficjalnie przesłana do konferencji episkopatu.